

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORJUM OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

TREŚĆ CZEŚĆ URZĘDOWA.

Poz. Poz. 94. W sprawie dożywiania dziatwy młodzieży szkolnej. 95. Zrzekanie się Pożyczki Narodowej na rzecz Skarbu Państwa lub na cele społeczne. 96. Zaliczenie bonifikaty za przedterminową spłatę Pożyczki Narodowej. 97. O powierzaniu dostaw przedsiębiorstwom, które nie subskrybowały Pożyczki Narodowej. 98. Zaopiekowanie się dziatwą w czasie ferij zimowych. 99. Kontiola państwowych odznak sportowych. 100. O pieczęciach szkół prywatnych, zakładów naukowych i wychowawczych. 101. Opłaty stemplowe od pozwoleń weterynaryjnych na przewóz towarów. 102. Wydawnictwo „Polska na morzu”. 103. O utracie prawa do skróconej czynnej służby wojskowej. 104. W sprawie prac instruktorów ministerjalnych. 105. Plan pracy ogniska metodyczno-geograficznego w Krzemieńcu. 106. Propaganda przeciwgruźlica w szkole. 107. O współpracy z organem Ochrony Przyrody. 108. W sprawie zbiorów pieniężnych w szkołach. 109. „Dzieła poetyckie” A. Mickiewicza. 110. Sanatorium Akademickie w Zakopanem. 111. Liga Morska i Kolonialna w szkołach.

KOMUNIKATY. WYKAZ KWOT NA BUDOWĘ SZKOŁY W KOSTJUCHNÓWCE. WYDAWNICTWA ZALECONE. NOWE WYDAWNICTWA. REGULAMIN C. B. P. KOMUNIKAT P. C. B. P. RUCH SŁUŻBOWY.

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA.

1. Stanisław Kempf-Sokorski: Organizacja pracy w kl. I Gimn. nowego typu. 2. Jan Grela: Uwagi ogólne o organizacji pracy w oddz. V szkoły powszechnej.

LISTOPAD-GRUDZIEŃ 1933

Nr. 10 (105)

Rok X.

CZĘŚĆ URZĘDOWA.

94.

W sprawie dożywiania dziatwy i młodzieży szkolnej.

Okólnik Ministerstwa WR. i OP. z dnia 25. XI. 1933 r. Nr. I. WF.-4088/33.

Sprawa dożywiania niezamożnej dziatwy i młodzieży na terenie szkół przedstawia się w bieżącym roku szkolnym o wiele mniej korzystnie aniżeli w latach ubiegłych. Podczas, gdy przed dwoma laty akcja dożywiania prowadzona była tylko w kilkunastu miastach większych oraz kilku ośrodkach przemysłowych i obejmowała około 10% wszystkich dzieci, uczęszczających do szkół w tych miejscowościach, w przedostatnim i ostatnim roku rozszerzyła się na dziesiątki i setki miast i wsi, odsetek zaś dziatwy dożywianej w tych miejscowościach stopniowo zwiększał się, dochodząc w niektórych miastach, jak w Warszawie i w Łodzi, do 15 a nawet 20%. Wspólnym wysiłkiem szkoły i społeczeństwa (samorządów, rad szkolnych, Komitetów Opiek Rodzicielskich i samej młodzieży) dokonano bardzo wiele w tem wielkiem dziele pomocy społecznej dla dziatwy źle odżywianej.

Niestety w roku bieżącym ciężkie warunki bytu odbijają się bardzo ujemnie na zasięgu akcji dożywiania dziatwy i młodzieży i na ilości i jakości pomocy. Nastąpiła redukcja zasiłków, osłabła ofiarność i pomoc społeczeństwa. W tej sytuacji wzrasta niebezpieczeństwo dla zdrowia młodego pokolenia, groza szerzenia się gruźlicy i innych chorób zakaźnych. Wątpli i źle odżywiany organizm dziecięcy jest bardzo wrażliwy na wszelkie szkodliwe czynniki i mało odporny w walce z chorobami. Odsetek dzieci zagrożonych gruźlicą wynosi około 7%, niedokrwistych i źle odżywianych około 25%. Przeprowadzane w szkołach wielkomiejskich ankiety wykazały, że 13—15% dzieci przychodzi do szkoły naczczo. Dokarmianie więc dzieci źle odżywianych w domu jest akcją zapobiegawczą o dużem znaczeniu społecznem, akcją, która ze względów wychowawczo-obywatelskich musi być z pełnem zrozumieniem jej wagi kontynuowana.

W nadziei, iż podobnie, jak w latach ubiegłych, apel mój w tej sprawie znajdzie żywy oddźwięk i poparcie, wobec zbliżającej się zimy zwracam się do dyrekcji i kierownictw szkół

oraz ogółu nauczycielstwa o zainteresowanie się i gorące zaopiekowanie się dziećmi głodnymi w szkole i o podjęcie starań w celu uzyskania od społeczeństwa pomocy koniecznej dla dożywiania niezamożnej diatwy i młodzieży szkolnej.

Podsekretarz Stanu (—) *Kazimierz Pieracki.*

95.

Zrzekanie się Pożyczki Narodowej na rzecz Skarbu Państwa lub na cele społeczne.

Okólnik Ministerstwa WR. i OP. z dnia 10. XI. 1933 r. Nr. I. R.-10094/33.

W związku z zapytaniem jednego z Kuratorów Okręgów Szkolnych, w jaki sposób ma ustosunkować się do podań subskrybentów Pożyczki Narodowej, którzy zadeklarowane przez siebie sumy ofiarowują na cele społeczne lub zrzekają się na rzecz Skarbu Państwa, Ministerstwo na podstawie Komunikatu Pana Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej wyjaśnia, co następuje:

Rząd ogłosił *pożyczkę wewnętrzną*, a nie zamierzał robić zbiórki pieniężnej na Skarb Państwa.

Przerzucanie akcji pożyczki na akcję zbiórki wzbudzi nieufność do Państwa jako kredytobiorcy, oraz utrudni popularyzację formy oszczędzania poprzez nabywanie papierów państwowych, co również było jednym z celów Pożyczki Narodowej.

Z tych więc względów, chociaż taka ofiarność społeczeństwa na rzecz Państwa jest godna najwyższej pochwały, wspomniana akcja powinna być hamowana, aby nie przyniosła Państwu nieuniknionej szkody wbrew woli jej inicjatorów.

Dyrektor Departamentu (—) *K. Makuch.*

96.

Odpis.

KOMISARZ GENERALNY
POŻYCZKI NARODOWEJ

Nr. 681X33.

Warszawa, dnia 14. X. 1933 r.

Instrukcja z dnia 9. X. 1933 r. w sprawie zaliczania bonifikaty za przedterminową spłatę rat Pożyczki Narodowej.

Do wszystkich władz centralnych.

Wślad pisma okólnego z dnia 16 września 1933 r. Nr. K. P. Nr. 26/33 mam zaszczyt przesłać w załączeniu Instrukcję z dnia 9 października 1933 r. w sprawie obliczania bonifikaty za przedterminową wpłatę rat Pożyczki Narodowej.

Zarazem nadmieniam, iż Instrukcja z dnia 16 września

1933 r. normowała sposób obliczania bonifikat do dnia 7 października 1933 r. tym osobom, które do tego dnia wpłaciły całą należność za subskrybowane przez siebie obligacje.

Obecnie opracowana Instrukcja z dnia 9 października 1933 r. normuje sposób obliczania bonifikat od części należności, wpłaconych przedterminowo.

Komisarz Generalny Pożyczki Narodowej:

(—) *Starzyński*

INSTRUKCJA.

z dnia 9. X. 1933 r. w sprawie zaliczenia bonifikaty za przedterminową spłatę rat Pożyczki Narodowej.

§ 1.

Bonifikaty udziela się przy wpłacaniu reszty należności za subskrybowane obligacje, o ile żadna z rat Pożyczki nie była spóźniona.

§ 2.

Pełną ratę miesięczną nazywamy 16⁰/₀ nominalnej wartości subskrybowanej kwoty. Okresy od 1 do 5 dnia miesiąca: października, listopada i grudnia 1933 r. oraz stycznia, lutego i marca 1934 r. nazywamy normalnymi okresami płatności kolejnych 6-ciu rat pełnych.

§ 3.

Za przedterminowo wpłacone należy uważać tylko takie kwoty, które wynoszą przynajmniej jedną pełną ratę i zostały uiszczone co najmniej o miesiąc wcześniej od normalnego okresu płatności (§ 2).

§ 4.

O ileby w przedterminowej wpłacie poza pełnymi ratami, mieściła się reszta mniejsza od raty pełnej, to przy obliczaniu bonifikaty należy brać pod uwagę również i te części przedterminowo wpłaconych rat.

§ 5.

Obliczenie bonifikaty należy przeprowadzić oddzielnie dla każdej kolejnej pełnej raty i ewentualnej reszty sposobem, wskazanym w § 6 i 7 niniejszej instrukcji, a następnie zsumować je celem otrzymania bonifikaty ostatecznej.

§ 6.

Obliczenia bonifikaty dla rat pełnych uskutecznia się przy pomocy tablic A i B. W tablicy A odnajduje się ilość miesięcy przedterminowych, w tablicy zaś B, znając już ilość przedterminowych miesięcy, odnajduje się bonifikatę dla raty pełnej.

TABLICA A.

Termin wpłaty	Ilość przedterminowych miesięcy				
Dla rat pełnych	2	3	4	5	6
Między 8. X. 1933 a 5. XI. 1933	0	1	2	3	4
6. XI. 1933 a 5. XII. 1933	—	0	1	2	3
6. XII. 1933 a 5. I. 1934	—	—	0	1	2
6. I. 1934 a 5. II. 1934	—	—	—	0	1
6. II. 1934 a 5. III. 1934	—	—	—	—	0

TABLICA B.

Bonifikata w groszach.

Ilość przedterminowych miesięcy	Od nominalu: 50 zł.	100 zł.	500 zł.	1000 zł.
	Od raty pełnej: 8 zł.	16 zł.	80 zł.	160 zł.
1	4	8	40	80
2	8	16	80	160
3	12	24	120	240
4	16	32	160	320

Przykład zastosowania tablic.

Piąta rata pełna od 500 zł. nominalu t. zn. zł. 80 — zapłacona została dnia 13 listopada 1933 r. Jaka jest bonifikata dla tej raty? Z tablicy A widać, że data mieści się w drugim wierszu. Ponieważ jest to piąta rata, przeto na przecięciu się kolumny 5 z drugim wierszem odnajdujemy ilość przedterminowych miesięcy — 2. Przechodzimy do tablicy B; w wierszu drugim (odpowiadającym — 2) i w kolumnie nominalu 500 zł. odnajdujemy bonifikatę groszy: 80.

§ 7.

Obliczenia bonifikaty dla części raty pełnej (reszty) dokonywa się w analogiczny ze wskazanym w § 6 sposób, z tą różnicą, że zamiast tablicy B, używa się tablicy C.

TABLICA C.

Bonifikata w ułamku złotego.

Ilość przedterminowych miesięcy	Reszta wynosi złotych								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	0,005	0,010	0,015	0,020	0,025	0,030	0,035	0,040	0,045
2	0,010	0,020	0,030	0,040	0,050	0,060	0,070	0,080	0,090
3	0,015	0,030	0,045	0,060	0,075	0,090	0,105	0,120	0,135
4	0,020	0,040	0,060	0,080	0,100	0,120	0,140	0,160	0,180

Przykład zastosowania tablicy.

Na poczet czwartej raty pozostaje reszta w sumie 7 zł., wpłacona w dniu 10 października 1933 r. Jaka jest bonifikata dla tej reszty? Z tablicy A odnajdujemy ilość przedterminowych miesięcy — 2 (pierwszy wiersz, trzecia kolumna). W tablicy C w drugim wierszu i siódmej kolumnie (7) odnajdujemy bonifikatę, która wynosi 0,07 złotego t. j. 7 groszy.

§ 8.

W obliczeniach bonifikat kwoty do 5 groszy należy odrzucać, powyżej zaś 5 do 9 groszy zaokrągać do 10 gr. w górę. W ten sposób końcówki groszy będą zaokrąglone do 10.

Przykład obliczenia całkowitej bonifikaty.

Ktoś subskrybował 1.000 zł. Na poczet subskrypcji wpłacił: dnia 28 września 1933 r. — 160 zł., 2 listopada 1933 r. — 160 zł., 3 grudnia 1933 r. — 350 zł., 4 stycznia 1934 r. chce wpłacić resztę należności za subskrypcję. Ile wynosi ta reszta?

Przedewszystkiem stwierdzamy, że żadna z rat nie była spóźniona, można więc zastosować bonifikaty (§ 1). W pierwszej płatności mieści się pełna rata dokładnie, to samo w drugiej. W trzeciej płatności zawarte są dwie raty i reszta w sumie 30 zł. na poczet piątej raty. Subskrybent ma więc do zapłacenia części piątej 130 zł. oraz szóstą 160 zł., minus bonifikatę.

Obliczenie bonifikaty.

- 1) Pierwsza rata — bonifikaty niema.
- 2) Druga rata — bonifikaty niema.

3) Trzecia rata — bonifikaty niema.

4) Czwarta rata — bonifikata za 1 mies. (Tabl. A) w wysokości: 80 groszy (Tabl. B).

5) Część 5 raty (30 zł.) — bonifikata za 2 mies. (Tabl. A) w wysokości: 30 gr. (Tabl. C).

6) Część 5 raty (130 zł.) — bonifikata za 1 mies. (Tabl. A) w wysokości: 65 gr. (Tabl. C).

7) Szósta rata — bonifikata za 2 mies. (Tabl. A) w wysokości: 1 zł. 60 gr. (Tabl. B).

Sumując wszystkie bonifikaty (§ 5) otrzymamy bonifikatę ostateczną 3 zł. 35 gr., która po zaokrągleniu (§ 8) wynosi 3 zł. 30 gr.

Subskrybent miał do zapłacenia 290 zł., po uwzględnieniu bonifikaty ma do zapłacenia 286 zł. 70 gr.

KURATORJUM

OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. O-18672/33.

Równe, dnia. 15. XI. 1933 r.

Bonifikata za przedterminową wpłatę rat

Pożyczki Narodowej.

Okólnik wraz z instrukcją Komisarza Generalnego Pożyczki Narodowej podaję do wiadomości w myśl zarządzenia Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 19 listopada 1933 r. Nr. I-R. 9323/33.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz*.

97.

O powierzaniu dostaw przedsiębiorstwom, które nie subskrybowały Pożyczki Narodowej.

Okólnik Ministerstwa WR. i OP. z dnia 19. X. 1933 r. Nr. I. R-9322/33.

Pan Komisarz Generalny 6 proc. Pożyczki Narodowej zaawiadomił pismem z dnia 13 października 1933 r. Nr. 680/33, że lokalne Komitety Obywatelskie Pożyczki Narodowej wydały przedsiębiorstwom (firmom), które subskrybowały Pożyczkę według norm, ustalonych przez organizacje zawodowe, specjalne dyplomy, stwierdzające wykonanie przez dane przedsiębiorstwo (firmę) obowiązku obywatelskiego.

Na wydanych przez Komitety Obywatelskie dyplomach wszystkie placówki sprzedaży Pożyczki Narodowej będą umieszczały specjalne adnotacje o spłacie przez subskrybentów dal-

szych rat Pożyczki. Adnotacje te będą zaopatrzone w pieczęć placówki subskrypcyjnej oraz podpisy pracowników placówki, upoważnionych do podpisywania pokwitowań kasowych.

Przedsiębiorstwa (firmy), które uchyliły się od spełnienia obowiązku obywatelskiego w okresie subskrypcji Pożyczki Narodowej lub które subskrybowały Pożyczkę poniżej ustalonych norm i z tego powodu nie otrzymały dyplomów od Komitetów Obywatelskich, wreszcie te przedsiębiorstwa, które otrzymały wprowadzić dyplomy, lecz nie posiadają na nich zaświadczeń placówek subskrypcyjnych o spłacie dalszych rat Pożyczki, nie mogą korzystać z przywilejów państwowych, jakimi są dostawy dla władz i urzędów państwowych i samorządowych.

W związku z tem zarządzam, aby podległe urzędy, instytucje i szkoły wstrzymywały się od zamówień i zakupów w tych przedsiębiorstwach (firmach), które nie mogą wylegitymować się posiadaniem dyplomów o spełnieniu obowiązku obywatelskiego.

Z przedsiębiorstwami (firmami), z którymi zostały zawarte pisemne umowy na okres dłuższy przed subskrypcją Pożyczki, nie należy odnawiać umów po wygaśnięciu terminów, o ile dane przedsiębiorstwo nie wykaże się, że spełniło swój obowiązek obywatelski.

Jednocześnie proszę PP. Kuratorów Okr. Szkolnych o podanie treści niniejszego zarządzenia do wiadomości szkół prywatnych w Okręgu z zaleceniem zastosowania się do podanych w niem zasad.

Podsekretarz Stanu: (—) *B. Żongollowicz.*

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO
w Równem.

Nr. O-18868/33.

Równe, dnia 15. XI. 1933 r.

O powierzaniu dostaw przedsiębiorstwom,
które nie subskrybowały Pożyczki Narod.

PP. Inspektorom Szkolnym, Dyrekcjom i Kierownictwom Szkół
Państwowych i Prywatnych w Okręgu.

Zarządzenie Ministerstwa W. R. i O. P. podaje do wiadomości i przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

Odpis.

98.

MINISTERSTWO WYZNAN RELIGIJNYCH
i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO
Warszawa.

W sprawie zaopiekowania się dziećmi i młodzieżą szkolną w czasie feryj zimowych.

Okólnik Nr. 159 z dnia 23. listopada 1933 r. (I WF-3825/33).

Mając na uwadze potrzebę zaopiekowania się dziećmi i młodzieżą szkolną w czasie feryj zimowych, zwracam się do dyrekcji i kierownictw szkół oraz ogółu nauczycielstwa, by — podobnie jak w roku ubiegłym — zechciały z pomocą i w ściślejszej współpracy z Kołami Opiek Rodzicielskich podjąć akcje organizowania feryj zimowych dla młodzieży.

Akcja ta powinna rozwinąć się w trzech kierunkach.

- a) organizowania kolonii zimowych i wycieczek zimowych, zwłaszcza narciarskich;
- b) organizowania sportów zimowych (ślizgawek, narciarstwa i saneczkowania);
- c) urządzania świetlic szkolnych, względnie podtrzymania działalności normalnych świetlic szkolnych i w czasie feryj zimowych.

Akcja organizowania kolonii zimowych winna być dobrze przemyślana i dokładnie przygotowana, należy bowiem liczyć się z trudnymi warunkami zimowymi, w jakich kolonie muszą być prowadzone.

Charakter kolonii zimowych musi być z natury rzeczy odmienny, aniżeli kolonii letnich, tak ze względu na krótszy czas trwania jak i organizację życia na nich.

Dzieci i młodzież słabowita, wężła i anemiczna powinna w okresie feryj zimowych korzystać przede wszystkim z pobytu na kolonjach (w zakładach) leczniczo-wychowawczych, pozostających pod troskliwą opieką lekarską, młodzież zdrowsza winna korzystać z kolonii wypoczynkowych, zapewniających jej dużo ruchu na świeżem powietrzu, racjonalne odżywianie i zdrowotne warunki mieszkalne.

Troska o dobre warunki pomieszczenia i o należytą opiekę wychowawczą winna być nakazem bezwzględny przy organizowaniu kolonii zimowych młodzieży. Kolonie mogą się mieścić tylko w budynkach ciepłych zabezpieczonych od zimna i wilgoci, pod względem urządzeń przystosowanych do zamieszkania w zimie.

Wycieczki zimowe młodzieży szkolnej, organizowane w cza-

się feryj zimowych, odbywać należy ze względu na trudność pomieszczenia i wyżywienia tylko w małych grupach (maximum 20—30 osób) pod kierunkiem nauczycieli.

Wycieczki narciarskie dla młodzieży starszych klas nie powinny być forsowne ani też mieć charakteru raidów narciarskich, zaleca się raczej krótkie półdniowe wycieczki w najbliższe okolice, ewent. do najbliższych schronisk wycieczkowych.

Wycieczkom młodzieży szkolnej należy w okresie feryj zimowych udostępnić szkolne schroniska wycieczkowe, kolonjom ułatwić pomieszczenie w budynkach szkolnych z zastrzeżeniem pokrycia kosztów opału i odczyszczenia lokalu.

Szczególny nacisk kładę na potrzebę organizowania w czasie feryj zimowych sportów zimowych dla młodzieży oraz na urządzanie w budynkach szkolnych świetlic, które służyć będą niewątpliwie dużym rzeszom młodzieży, zwłaszcza młodzieży i młodzieży niezamożnej, żyjącej często w ciężkich warunkach mieszkaniowych i nie mającej wskutek tego możliwości wykorzystania z pożytkiem dla zdrowia czasu wolnego od nauki i zajęć szkolnych.

Organizację sportów zimowych ułatwi szkołom i opiece szkolnym w dużym stopniu, zwłaszcza w miastach, pomoc wojskowych władz wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego, które otrzymały odpowiednie dyrektywy Państwowego Urzędu WF. i PW. Nie wątpię, że i nauczyciele (i)ki ćwiczeń cielesnych zaoferują swą pomoc w zorganizowaniu sportów zimowych i będą ich gorliwymi propagatorami w okresie feryj.

Na świetlice przeznaczyć należy w szkołach jedną lub dwie klasy opalone, w których młodzież mogłaby się oddawać czytelnictwu, pracom ręcznym, zabawom i grom towarzyskim, śpiewowi i muzyce, teatrowi szkolnemu, słuchaniu audycji radiowych i t. p. W świetlicach winna młodzież znaleźć ciepłą i serdeczną atmosferę oraz umiejętną pomoc w pożytecznym spędzeniu czasu wolnego (bez skrepowania swobody młodzieży w wyborze zajęć).

O potrzebną opiekę, kierownictwo i pomoc w zorganizowaniu życia świetlicowego zatroszczyć się powinny dyrekcje i kierownictwa szkół, odwołując się do współudziału i współpracy nauczycielstwa, opiek rodzicielskich i organizacji młodzieży.

Na szczególną uwagę ponadto zasługuje jeszcze sprawa dożywiania młodzieży i młodzieży najuboższej w okresie feryj zimowych. Należy usilnie dążyć do utrzymania ciągłości akcji dożywiania i nie dopuścić do przerywania jej w okresie feryj. Wymaga tego interes społeczny i względ na dobro dziecka. Zająć się tą sprawą, wymagającą wspólnego wysiłku szkoły

i społeczeństwa, polecam również gorąco dyrekcjom i kierownictwom szkół oraz gromom nauczycielskim.

Zechcą p. p. dyrektorzy i kierownicy szkół sprawy poruszone w niniejszym okólniku, uczynić przedmiotem rozważań na najbliższej radzie pedagogicznej, a to celem powzięcia postanowień co do możliwości wykonania podanych zaleceń.

Podsekretarz Stanu (—) *Kazimierz Pieracki.*

KURATORJUM

OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. O-20742/33.

Równe, dnia 30. X. 1933 r.

Okólnik 79.

W sprawie zaopiekowania się działwą i młodzieżą szkolną w czasie feryj zimowych.

Powyższy okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Ośw. Publicznego podaję do wiadomości i zastosowania się do zawartych w nim poleceń.

Za Kuratora Okr. Szkolnego (—) *K. Tokarski Nacz. W.*

99.

Kontrola Państwowej Odznaki Sportowej.

Okólnik Min. Spraw Wojsk. z dnia 23. X. 1933 r. Nr. 256-2/wyszk.

Uzupełniam regulamin P. O. S. z dnia 1 maja 1932 r. przez nowy rozdział VI. pod nazwą: Kontrola P. O. S.

W związku z powyższem dotychczasowy rozdz. VI będzie nosił numerację VII, a rozdz. VII numerację VIII.

Treść nowego rozdziału jak niżej:

Kontrolę osób uprawnionych do noszenia Państwowej Odznaki Sportowej w obrębie odnośnego powiatu (miasta) przeprowadzają:

- 1) Przewodniczący powiat. (stołecznego, miejskich) Komitetów w. f. i p. w., względnie osoby przez nich upoważnione,
- 2) Komendanci obwodowi i powiatowi p. w.,
- 3) Komendanci okręgowych ośrodków wychowania fizycznego.

Na terenie wojska kontrola ta należy do d-ców oddziałów (równorzędnych), na terenie szkół do dyrektorów (przełożonych), względnie osób przez nich upoważnionych.

Organa kontrolujące P. O. S. zwracają się w razie ujawnienia osób nieprawnie noszących P. O. S. w każdym poszczególnym wypadku do właściwej władzy administracji ogól-

nej (organu policyjnego) o spowodowanie pociągnięcia winnych do odpowiedzialności karno-administracyjnej (w stosunku do uczni wyciągają konsekwencje dyrektorzy szkół, w stosunku do osób wojskowych właściwi dowódcy).

W tym celu należy skierować do tej władzy (organu policyjnego) odpowiednio sporządzone doniesienie, bądź też wskazać bezpośrednio organowi policyjnemu osoby, które dopuściły się wykroczenia przeciwko Państw. Odzn. Sport.

Dyrektor Państwowego Urzędu
Wych. Fiz. i Przysp. Wojsk. (—) *Kiliński*, Płk. Dypl.

KURATORJUM
OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. O. WF-19553/33.

Równe, dnia 15 listopada 1933 r.

Na podstawie pisma Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 2 listopada 1933 r. Nr. 1. WF. — 3748/33 powyższy okólnik podaje do wiadomości i przestrzegania.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz*.

100.

O pieczęciach prywatnych szkół oraz zakładów naukowych i wychowawczych.

Okólnik Minist. WR. i OP. z dnia 29. X. 1933 r. Nr. I. O.-1005/41/33.

I. W myśl § 14 wzoru statutu prywatnych szkół i § 12 wzoru statutu prywatnego przedszkola (Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. z r. 1932, Nr. 4, poz. 45) prywatne szkoły (przedszkola) mogą używać pieczęci, których format i tekst podlega zatwierdzeniu właściwej władzy szkolnej.

Właściwą do zatwierdzenia pieczęci jest władza szkolna, która wydaje orzeczenia, wymienione w art. 2—7, 11 i 12 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o prywatnych szkołach oraz zakładach naukowych i wychowawczych.

II. Pieczęć prywatnej szkoły (przedszkola) winna odpowiadać następującym warunkom:

- 1) nie może zawierać godła państwowego,
- 2) nie może również zawierać żadnych innych godel, emblematów i odznak,
- 3) treścią napisu na pieczęci może być tylko nazwa szkoły w brzmieniu, ustalonym w zatwierdzonym statucie, w razie potrzeby dopuszczalne są skróty, jak np. zamiast „prywatna” — „pryw.”, zamiast „szkoła” — „szk.”, zamiast „gi-

mnazjum“ — „gimn.“ i t. d., podobnie jak na urzędowych pieczęciach szkół państwowych,

- 4) format i rozmiary winny być takie same, jak w szkołach państwowych danego typu (por. § 4 rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 2 listopada 1931 r. o pieczęciach urzędowych, Dz. Urz. Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 11 poz. 127).

Materiał, z jakiego pieczęć ma być wykonana, oraz miejsce jej wykonania są dowolne.

III. Władze szkolne, które zatwierdzają wzory pieczęci, prowadzą ewidencję i przechowują odbitki zatwierdzonych pieczęci.

IV. Oprócz omówionych wyżej pieczęci szkolnych, mogą szkoły prywatne (przedszkola) używać podłużnych pieczętek nagłówkowych, które poza pełną lub skróconą nazwą szkoły (§ 8 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 7 czerwca 1932 r. Dz. U. R. P. Nr. 50 poz. 473) mogą zawierać jedynie adres szkoły i numer telefonu.

Podsekretarz Stanu (—) *Kazimierz Pieracki.*

KURATORJUM

OKRĘGU SZKOLNEGO ŁUCKIEGO

Nr. O-19338/33.

Do

Dyrekcji Prywatnych Szkół oraz Zakładów Naukowych i Wychowawczych.

Powyższy okólnik Ministerstwa podaje do wiadomości i ścisłego wykonania.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

101.

MINISTERSTWO SKARBU

L. D. V. 26469/5/33.

Warszawa, dnia 21. września 1933 r.

Na Nr. W. III. 2/31 z dn. 29/5/33.

Oplaty stemplowe od pozwoleń weterynaryjnych na przywóz towarów.

Do

Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych
w/m.

I. Jeżeli podanie o wydanie pozwolenia weterynaryjnego na przywóz towarów zostało załatwione odmownie, to należy

się jedynie opłata od podania, przewidziana w art. 145 u. o. s. (5 zł. oraz 50 gr. od każdego załącznika). Nie należy się opłata, przewidziana w art. 154 u. o. s., gdyż decyzja odmowna oczywiście nie jest świadectwem.

II. Jeżeli ktoś jednym podaniem prosi o udzielenie kilku pozwoleń (np. pozwoleń na przywóz wełny z kilku krajów), to opłata od podania należy się tylko raz jeden (art. 148, ustęp pierwszy u. o. s.).

III. Jeżeli na skutek podania, wymienionego wyżej pod II, petent otrzymuje tylko jedno świadectwo, zawierające kilka pozwoleń (np. pozwolenie na przywóz wełny z kilku krajów), to opłata w wysokości 5 zł. przewidziana w art. 154 u. o. s. należy się tylko raz jeden. Jak bowiem Ministerstwo Skarbu już wyjaśniło w wykładni Nr. 142 (ogłoszonej w Nr. 11 Dz. Urz. Min. Sk. z 1928 r.), świadectwo, stwierdzające dwa lub więcej uprawnień, podlega opłacie stempłowej jednokrotnej.

IV. Jeżeli na skutek podania, wymienionego wyżej pod II, petent otrzymuje kilka świadectw (np. 5 świadectw, z których każde zawiera pozwolenie na przywóz z jednego kraju), to *każde* świadectwo podlega *oddzielnie* opłacie w wysokości 5 zł. przewidzianej w art. 154 u. o. s.

V. Nasuwa się pytanie, czy w przypadku, gdy ktoś ubiega się o kilka pozwoleń, jest dopuszczalne:

a) łączenie tych kilku spraw w jednym podaniu (o czym była mowa wyżej pod II),

b) łączenie kilku pozwoleń w jednym świadectwie; czy zatem co do świadectwa ma być stosowany system, ujawniony wyżej pod III czy też system, określony wyżej pod IV.

Na powyższe pytania ustawa o opłatach stempłowych nie daje odpowiedzi — z czego wynika, że rozchodzi się o kwestję nie z zakresu prawa o opłatach stempłowych, ale z zakresu prawa administracyjnego. Decyzję w kwestji niniejszej ma powziąć ten urząd, który wydaje świadectwa danego rodzaju. O ileby odpowiedź na powyższe pytania ani nie wynikała z wyraźnego brzmienia przepisów administracyjnych ani też nie dała się z nich wysnuć drogą interpretacji (a zatem o ileby również przepisy administracyjne milczały o niniejszym przedmiocie), decyzja jest pozostawiona uznaniu *urzędu*, wydającego świadectwo, jest zatem kwestją taktyki.

Co do pytania, podanego powyżej pod a), chodzi o interpretację art. 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem (Dz. U. R. P. Nr. 36, poz. 341), o ile powołane rozporządzenie ma zastosowanie do danego rodzaju postępowania.

Kwestje, omówione w niniejszym piśmie, mają oczywiście znaczenie ogólne (nie ograniczające się do zakresu świadectw weterynaryjnych); dlatego Ministerstwo Skarbu przesyła odpis niniejszego pisma wszystkim władzom centralnym.

W związku z tem stwierdzeniem Ministerstwo Skarbu — jakkolwiek w myśl powyższych wywodów tylko o tyle posiada kompetencję do decyzji w sprawie niniejszej, o ile wydanie świadectwa należy do zakresu Ministerstwa Skarbu lub podwładnych mu organów urzędowych — wyraża życzenie, uzasadnione staraniem o zwiększenie dochodów z opłat stemplowych, aby zasadniczo (o ile to jest dopuszczalne w myśl przepisów administracyjnych) w razie ubiegania się o kilka pozwoleń właściwy urząd wymagał wniesienia osobnego podania co do każdego pozwolenia oraz aby każde poszczególne pozwolenie mieściło się w osobnem piśmie urzędowem. Jako kryterjum, czy do danego rodzaju świadectw ma być zastosowana powyższa zasada lub czy można od niej wyjątkowo odstąpić, powinno posłużyć ustalenie, czy dana grupa interesantów (gałęź wytwórczości, gałęź handlu i t. p.) może znieść zwiększone obciążenie, wynikające z zastosowania powyższej zasady lub czy byłoby to obciążeniem nadmiernem.

Dyrektor Departamentu (—) W. Koszko.

MINISTERSTWO WYZNAŃ RELIGIJNYCH

i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO.

Warszawa.

O opłatach stemplowych od podań i świadectw urzędowych.

Okólnik Nr. 138 z dnia 2 października 1933 r. (I R-8720/33).

Ministerstwo przesyła do wiadomości i stosowania odpis pisma Ministerstwa Skarbu do Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 21 września 1933 r. Nr. D. V. 26469/5/33 w sprawie opłat stemplowych od podań i świadectw urzędowych.

Pismo to, jakkolwiek swowodowane sprawą specjalną, ma znaczenie ogólne, a zasady w niem podane wiążą się z działalnością wszelkich urzędów państwowych.

Załącznik.

Naczelnik Wydziału (—) A. Nowak.

102.

Wydawnictwo „Polska na morzu“.

Okólnik Minister. WR. i OP. z dnia 17. XI. 1933 r. Nr. II. S-10393/33.

Pragnąc pogłębić w społeczeństwie zainteresowanie dla wartości i znaczenia morza, Wojskowy Instytut Naukowo-Wydawniczy łącznie z Ligą Morską i Kolonjalną przystąpił do wydania dzieła p. t. „Polska na morzu“, które ma być źród-

dłem wszechstronnych informacji o sprawie morskiej, jako też obrazowaniem polskiego dorobku morskiego w szeregu artykułów, ilustrowanych wieloma zdjęciami i barwnymi planszami.

Doceniając ważność uświadomienia młodzieży szkolnej o wartości posiadania własnego morza uważam za pożądane, aby wzmiankowane wydawnictwo znalazło się w bibliotekach nauczycielskich lub uczniowskich tych zakładów i szkół, dla których nabycie wydawnictwa jest możliwe.

Podsekretarz Stanu (—) *Kazimierz Pieracki.*

103.

O utracie prawa do skróconej czynnej służby wojskowej.

Okólnik Kurator. Okręg. Szk. Łuckiego z dnia 10. XI. 1933 r. II-19364/33.

Niżej przytoczone zarządzenie Ministerstwa Spraw Wojskowych Kuratorjum podaje do wiadomości z poleceniem ogłoszenia we wszystkich szkołach, uprawniających do skróconej czynnej służby wojskowej.

Naczelnik Wydziału (—) *K. Tokarski.*

MINISTERSTWO SPRAW WOJSKOWYCH

DEPARTAMENT UZUPEŁNIENI

Nr. 3270-50/II. A. R.

Tel. wewn. 75.

Warszawa, dnia 4. X. 1933 r.

Na podstawie §§ 75 i 77 lit. c) rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r., w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. Ust. R. P. Nr. 20, poz. 132) oraz art. 56, 113 i 122 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1924 r. o powszechnym obowiązku wojskowych (Dz. Ust. R. P. z 1933 roku Nr. 60, poz. 455) wyjaśniam:

1) Poborowi (ochotnicy) z cenzusem, którzy zostali sądowo nie skazani za przestępstwa, wyszczególnione w art. 56, oraz 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o powsz. obow. wojsk., tracą prawo do skróconej czynnej służby wojskowej i podlegając wcieleniu do szeregów w najbliższym terminie wcielenia poborowych (ochotników) bez cenzusu. Jeżeli łącznie ze skazaniem nastąpiło zawieszenie wykonania kary na podstawie art. 61 kodeksu karnego z 1932 r., utrata prawa do skróconej czynnej służby wojskowej trwa, dopóki czasokres zawieszenia wykonania kary nie upłynął. Wcielenie takiego poborowego (ochotnika) przed upływem terminu zawieszenia kary wyklucza raz

na zawsze możliwość odzyskania utraconego prawa do skróconej czynnej służby wojskowej.

Jeżeli zawieszenie wykonania kary poborowym (ochotnikom) z cenzusem, nastąpiło nie na podstawie nowego kodeksu karnego z 1932 r., a w myśl innych ustaw, obowiązujących przed wejściem w życie nowego kodeksu karnego z 1932 r. t. j. przed dniem 1 września 1932 r., sprawę o przyznanie prawa do skróconej czynnej służby wojskowej należy każdorazowo przedstawić do rozstrzygnięcia Szefowi Dep. Uzupełnień M. S. Wojsk.

2) Poborowym (ochotnikom) z cenzusem, którzy utracili prawo do skróconej czynnej służby wojskowej wskutek zaszczepienia za przestępstwa, przewidziane w art. 56 oraz 103—108 ustawy o pow. obow. wojsk. i którym wykonanie kary zawieszono, przyczem termin zawieszenia upłynął przed wcieleniem do szeregów — należy ponownie przyznać prawo do skróconej czynnej służby wojskowej, ponieważ wobec upływu terminu zawieszenia kary, skazanie uważa się „za niebyłe”. Osobom tym należy w ewidencji skreślić adnotację o pozbawieniu prawa do skróconej czynnej służby wojskowej i o skazaniu, a wpisać prawo do skróconej czynnej służby wojskowej w sposób, przewidziany w § 17 przepisów „Ew. l. 30”. Prawo do skróconej czynnej służby wojskowej przysługuje również tym poborowym (ochotnikom) z cenzusem, którym orzeczona prawomocnie kara za przestępstwa przewidziane w art. 56, 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o pow. obow. wojsk., została darowana, lub czyn przestępny został puszczony w niepamięć — z mocy amnestji. W obu tych wypadkach poborowi (ochotnicy) nie mogą jednak być wcielani do szkół (kursów), kształcących na oficerów rezerwy, gdyż działanie przestępne nielicujące z godnością i honorem oficera nie zostało wymazane przez zawieszenie kary (amnestję).

Poborowych (ochotników) tych należy wcielić do pułków piechoty w ramach rozdzielnika, w terminie wiosennym, razem z poborowymi (ochotnikami) bez cenzusu, celem odbycia 12-to miesięcznej skróconej czynnej służby wojskowej, bez możliwości nabycia warunków mianowania ppor. rez. w myśl § 75, ustęp 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców. Poborowi (ochotnicy) ci nie korzystają z tytułu posiadania II st. p. w. z dalszego skrócenia czynnej służby wojskowej.

Nienadających się pod względem fizycznym do piechoty należy wcielić do formacyj właściwego rodzaju broni na okres czasu ustalony w danym rodzaju broni dla poborowych (ochotników) z cenzusem.

3) W przypadku ujawnienia, iż poborowy (ochotnik) z cenzusem, wcielony do szkoły (kursu) kształcącej na oficerów rezerwy, był prawomocnie skazany za jedno z przestępstw, wymienionych w art. 56, oraz 103—108 ustawy o powszechnym obowiązku wojskowym:

a) wykonanie kary za to przestępstwo zostało zawieszone, albo też,

b) skazanie za to przestępstwo, w następstwie zarządzenia zawieszenia wykonania kary i upływu terminu, przewidzianego w art. 61 i 64 k. k. należy uważać za niebyłe, należy takiego poborowego (ochotnika) zwolnić ze szkoły (kursu) w myśl § 77 lit. c) rozporządzenia Ministra Spraw Wojskowych z dnia 17 marca 1933 r. w sprawie wykonania rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców i przydzielić do właściwej formacji.

Poborowy (ochotnik) taki traci na zasadzie przepisów art. 47 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7 października 1932 r. o służbie wojskowej podoficerów i szeregowców (Dz. U. R. P. Nr. 89, poz. 747) prawo do odbywania skróconej czynnej służby wojskowej i pełni dalszą obowiązkową służbę czynną na ogólnych zasadach.

Postanowienie ust. 1. i 2. stosuje się analogicznie do poborowych (ochotników) z cenzusem, wcielonych do szkoły (kursu) kształcącej na oficerów rezerwy, którym z mocy amnestji prawomocnie orzeczoną karę za przestępstwo z art. 56, 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o pow. obow. wojsk. darowano, lub czyn przestępny puszczono w niepamięć.

4) Jeżeli do wiadomości P. K. U. wzgl. komendantów szkół (kursów), kształcących na oficerów rezerwy, dojdzie fakt skazania poborowego (ochotnika) lub szeregowca z cenzusem za jedno z przestępstw, wyszczególnionych w art. 56, 103—108 i 122 ust. 2 ustawy o powsz. obow. wojsk., a ewidencja nie zawiera żadnych wpisów o tem, należy fakt ten ustalić przez ewentualne zażądanie odpisu wyroku i w przypadku niewątpliwego stwierdzenia skazania, po uskutecznieniu odpowiednich wpisów ewidencyjnych, postąpić w myśl niniejszego rozkazu.

W imieniu ministra spraw wojskowych
I wiceminister (—) *Fabrycy* generał dywizji.

104.

W sprawie prac instruktorów ministerjalnych.

Okólnik Kur. Okr. Szkol. Łuckiego z dnia 6. XI. 1933 r. Nr. II-18548/33.

Kuratorjum zawiadamia, iż Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zarządzeniem z dnia 14 października 1933 r. Nr. II-S-9422/33 powierzyło pełnienie obo-

wiązków instruktorów ministerjalnych na rok szkolny 1933/34 w zakresie nauki:

1. *języka polskiego* p. D-rowi Władysławowi Szyszkowskiemu, p. Jadwidze Dańcewiczowej oraz p. D-rowi Juljuszowi Saloniemu,

2. *filologii klasycznej* p. Karolowi Dąbrowskiemu oraz p. Rudolfowi Szerenkowskiemu,

3. *jęz. nowożytnych* p. Andzie Dewitzowej oraz p. Halinie Nieniewskiej,

4. *historji* p. Dr. Halinie Mrozowskiej,

5. *geografji* p. Gustawowi Wuttkemu oraz p. Michałowi Janiszewskiemu,

6. *matematyki* p. Bronisławowi Bieleckiemu oraz p. Antoniemu Rusieckiemu,

7. *fizyki* p. D-rowi Bolesławowi Gaweckiemu oraz p. Józefowi Alichniewiczowi,

8. *chemji* p. Janowi Harabaszewskiemu,

9. *przyrodznawstwa* p. Edwardowi Gemborkowi oraz p. Antoniemu Mączakowi,

10. *propedeutyki filoz.* p. D-rowi Bolesławowi Gaweckiemu,

11. *zajęć praktycznych, robót ręcznych i rysunków* p. Marji Vogelsang, p. Franciszkowi Buczkowskiemu oraz p. Stanisławowi Gabrjelowi,

12. *śpiewu i muzyki* p. Karolowi Hławicze,

13. *w zakresie pracy w seminarjach ochroniarskich* p. Helenie Czerwińskiej.

W sprawach związanych z organizacją pracy metodyczno-dydaktycznej w zakresie poszczególnych przedmiotów udzielać będą PP. Instruktorzy i Instruktorzy informacji w gmachu Ministerstwa (Aleja Sucha 25, II p., pokój Nr. 21), oraz w pracowniach dydaktycznych przy ulicy Hożej 88 w każdym tygodniu w godzinach uwidoczonych w załączonej tabeli Nr. 1.

Wszyscy wymienieni instruktorzy mają prawo i obowiązek odwiedzania szkół ogólnokształcących wszelkiego rodzaju, a nadto zakładów kształcenia nauczycieli, w wypadku odwiedzania przez instruktorów szkół powszechnych pożądanym jest, aby im towarzyszył inspektor szkolny dla zaznajomienia się z treścią wskazówek instruktorów.

Kuratorjum zachęca P. P. Nauczycieli do jaknajliczniejszego i najczęstszego odwiedzania pracowni dydaktycznych, przy Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie (ulica Hoża 88), gdzie można otrzymać wskazówki praktyczne, dotyczące organizacji pracy oraz metodyki poszczególnych przedmiotów, a nadto zapoznać się z niezbędnymi pomocami naukowymi i urządzeniem odnośnych pracowni szkolnych.

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa zorganizowane są w pierwszym rzędzie pod kątem potrzeb nauczycielstwa szkół

średnich i zakładów kształcenia nauczycieli, mogą jednak korzystać z nich również nauczyciele szkół powszechnych. Obok pracowni dydaktycznych Ministerstwo zorganizowało również pracownię wychowawczą, gdzie wychowawca może się zapoznać z całokształtem przejawów życia szkolnego i otrzymywać porady w zakresie organizowania pracy wychowawczej. Gromadzenie i opracowanie materiału wymaga wydajnej pomocy ze strony szkół i nauczycieli.

Kuratorjum apeluje do szkół, by do pracowni wychowawczej nadsyłały materiały, odnoszące się do życia szkolnego, w formie sprawozdań, informacji, albumów i pism redagowanych przez młodzież, ilustrujących życie młodzieży w naukowych i społecznych organizacjach szkolnych, działalność Komitetów Rodzicielskich, świetlice, uroczystości szkolne, życie na kolonjach i t. p. Materiały nadsyłać należy do Muzeum Oświaty i Wychowania w Warszawie, ul. Hoża Nr. 88 z zaznaczeniem na przesyłce: „dla pracowni wychowawczej“.

Pracownie dydaktyczne Ministerstwa oraz pracownia wychowawcza czynne są w dniach i godzinach, uwidoczionych w tabelce Nr. 2.

W pracowniach stale dyżurują asystenci oraz raz w tygodniu (patrz tabela Nr. 1) instruktorzy ministerjalni.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) J. Firewicz.

TABELA NR. 1.

Rozkład dyżurów instruktorów ministerjalnych.

NAZWISKO I IMIĘ	D y ż u r y	
	w Ministerstwie	w pracowni dydakt.
Alichniewicz Józef	poniedz. 13 —14	poniedz. 18 —19
Bielecki Bronisław	sobota 10 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂	sobota 13 ¹ / ₂ —15
Buczkowski Franciszek	poniedz. 13 —14	poniedz. 18 —19
Czerwińska Helena	Semin. dla Wych. przedszkoli Nowowiejska 21	
Dąbrowski Karol	poniedz. 12 —13	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Dańcewiczowa Jadwiga	poniedz. 14 —15	wtorek 14 —15
Dewitzowa Wanda	wtorek 13 —14	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Gabriel Stanisław	sobota 11 —12	sobota 13 —14
Dr. Gawecki Bolesław	poniedz. 13 —14	sobota 13 ¹ / ₂ —15
Gemborek Edward	piątek	piątek 18 —19
Harabaszewski Jan	poniedz. 14 —15	poniedz. 18 —19
Hiawiczka Karol	piątek 13 —14	piątek 18 —19
Janiszewski Mchał	piątek 11 ¹ / ₂ —12 ¹ / ₂	piątek 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Mączak Antoni	piątek	piątek 18 —19
Dr. Mrozowska Halina	poniedz. 13 —14	sobota 13 —14
Nieniewska Halina	wtorek 13 —14	poniedz. 17 ¹ / ₂ —18 ¹ / ₂
Rusiecki Antoni	piątek 14 —15	piątek 18 —19
Dr. Saloni Juliusz	poniedz. 14 —15	wtorek 14 —15
Szerenkowski Rudolf	czwartek 11 —12	piątek 17 ¹ / ₂ —19
Dr. Szyszkowski Władysław	poniedz. 14 —15	wtorek 14 —15
Vogelsang Marja	poniedz. 14 —15	poniedz. 18 —19
Wuttke Gustaw	wtorek 14 —15	poniedz. 17 —19

TABELA NR. 2.

Wykaz dni i godzin, w których czynne są Centralne Pracownie Dydaktyczne.

PRACOWNIA	Poniedziałek	Wtorek	Środa	Czwartek	Piątek	Sobota
Języka polskiego	17 ¹ / ₂ —19	13 ¹ / ₂ —15	17 ¹ / ₂ —19	13 ¹ / ₂ —15	17 ¹ / ₂ —19	13 ¹ / ₂ —15
Języków nowożytnych (franc., ang., niem.)	"	"	"	"	"	"
Filologii klasycznej	"	"	"	"	"	"
Historji	"	"	"	"	"	"
Wychowawcza	"	"	"	"	"	"
Geografji	"	"	"	"	"	"
Biologii	"	"	"	"	"	"
Chemji	"	"	"	"	"	"
Fizyki	"	"	"	"	"	"
Matematyki	"	"	"	"	"	"
Robót ręcznych	"	"	"	"	"	"

105.

W sprawie planu pracy Ogniska Metodycznego geografji w Krzemieńcu na rok szkolny 1933/34.

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Łuckiego z dnia 9. XI. 1933 r. Nr. II-16371/33.

Kuratorjum podaje poniżej do wiadomości plan pracy Ogniska Metodycznego geografji w Gimnazjum Państwowem im. Tad. Czackiego w Krzemieńcu na rok szkolny 1933/34:

I. Rejon Ogniska obejmuje wszystkie gimnazja i seminarja nauczycielskie Okręgu Szkolnego Łuckiego. Członkami Ogniska są wszyscy nauczyciele geografji, uczący w wymienionych zakładach.

Kierownikiem Ogniska jest profesor Liceum Krzemienieckiego p. Franciszek Maczak.

II. Lekcje w Ognisku można hospitować we czwartki od godz. 9—13. Konferencje indywidualne z kierownikiem będą odbywać się we czwartki od godz. 13—15. O zamierzonym wyjeździe do ogniska winni członkowie zawiadomić Kierownika.

Kierownik Ogniska będzie hospitował członków Ogniska miejscowych i zamiejscowych w soboty.

III. Konferencje grupowe będą odbywać się w związku z hospitacjami Kierownika w miejscowościach posiadających kilka szkół. Tematem konferencyj będą w bież. roku szkolnym aktualne zagadnienia, wysunięte przez członków w związku z ich praktyką szkolną. W celu nadania konferencjom grupowym charakteru pracy systematycznej Kuratorjum zachęca do tworzenia grup lokalnych, których zadaniem byłoby utrzymywanie stałej łączności z Ogniskiem przez zbiorowe opracowywanie referatów na konferencje rejonowe, wspólne omawianie zagadnień związanych z realizacją programów i zbieranie odpowiednich materiałów do dyskusji w Ognisku i t. p.

IV. W roku szkolnym 1933/34 odbędą się w Ognisku 3 konferencje rejonowe, poświęcone realizacji programu w kl. I-ej. Ostatnia konferencja będzie poświęcona również pracom przygotowawczym do realizacji programu w kl. II w przyszłym roku szkolnym.

V. Członkowie Ogniska winni porozumieć się z Kierownikiem nietylko w sprawach dydaktycznych, lecz i w sprawach związanych z organizacją nauczania geografji, jak w sprawie organizowania pracowni, kompletowania bibliotek geograficznych, nabywania pomocy naukowych i urzędzeń.

Korespondencję z Ogniskiem należy skutecznie za pośrednictwem kancelaryj szkolnych.

Zamiejscowi członkowie Ogniska mogą korzystać ze schroniska noclegowego w Krzemieńcu.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

106.

Propaganda przeciwgruźlicza w szkole.

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Luckiego z dnia 1. XII. 1933 r. Nr. O-20538/33.

Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego pismem swym z dnia 17 listopada 1933 r. Nr. I. WF-3598/33 podaje do wiadomości, że w czasie od dnia 1 grudnia b. r. do dnia 10 stycznia roku przyszłego Polski Związek Przeciwigruźliczy organizuje doroczne „Dni Przeciwigruźlicze“, poświęcone propagandzie przeciwgruźliczej.

Zalecając P. P. Inspektorom Szkolnym, Dyrekcjom i Kierownictwom szkół oraz ogółowi nauczycielstwa czynne współdziałanie z akcją propagandy przeciwgruźliczej, mającej na celu zainteresowanie ogółu ludności zagadnieniem walki z gruźlicą, jako zagadnieniem społecznym, jednocześnie zarządzam, by każda szkoła w dniu dowolnie przez siebie obranym w pierwszej połowie grudnia urządziła z dziećmi i młodzieżą pogadankę, wyjaśniającą w sposób najogólniejszy istotę gruźlicy, jej straszne skutki, sposoby i drogi przenoszenia się zarazka gruźlicy oraz najpowszechniejsze środki zapobiegawcze.

Pogadanki te wygłosić powinni w szkołach, posiadających opiekę higieniczno-lekarską, lekarze szkolni, w szkołach nieposiadających tej opieki, nauczyciele.

W celu odpowiedniego przygotowania tych pogadanek p. p. Inspektorowie Szkolni i Dyrekcje szkół zwrócić się do lokalnych Komitetów „Dni przeciwgruźliczych“ o dostarczenie też do rozwinięcia pogadanek oraz o rozesłanie do szkół ulotek, plakatów i tablic propagandowych.

W związku z pogadankami na temat walki z gruźlicą zalecam również prowadzenie w szkołach w porozumieniu z Komitetami „Dni przeciwgruźliczych“ propagandy w formie konkursów, polegających na napisaniu zadania konkursowego na jeden z tematów, związanych z akcją przeciwgruźliczą np.: „Co wiem o gruźlicy?“ „W czym i gdzie dopatruję się niebezpieczeństwa gruźlicy?“ „Jakie znam praktyczne i naukowe zdobycze w walce z gruźlicą?“ „Co zapamiętałem z przykazań przeciwgruźliczych?“ i t. p.

Wkońcu zwracam uwagę Dyrekcji i kierownictw szkół na możliwość nabywania w Polskim Związku Przeciwigruźliczym w Warszawie (ul. Chocimska 24) wydawnictw propagandowych, zwłaszcza dobrze wykonanych tablic poglądowych o gruźlicy.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

107.

O współpracy z Organami Ochrony Przyrody.

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Łuckiego z dn. 1. XII. 1933 r. Nr. O-18914/33.

W celu jak najszerzego rozpowszechnienia idei ochrony przyrody wśród młodzieży szkolnej, z uwagi na szczególne idei tej wartości moralne i materialne dla Państwa, — zechcą Panowie Inspektorowie Szkolni, Dyrektorzy i Kierownicy szkół wszelkich typów wszcząć odpowiednią akcję, która by pozwoliła w danym zakresie osiągnąć na terenie szkół praktyczne wyniki.

W akcji tej należy w pierwszym rzędzie nawiązać ściśle współdziałanie z władzami administracji ogólnej, samorządem terytorjalnym, wojskiem oraz innymi lokalnymi organami ochrony przyrody w celu spopularyzowania tej doniosłej akcji i postawienia jej na odpowiednim poziomie.

Poza tem na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 26 października 1933 r. Nr. I. Pol.-1416/33 zalecam w szczególności zainteresowanie ogółu nauczycielstwa ideą ochrony przyrody oraz organizowanie wśród młodzieży szkolnej czynnej pracy na rzecz ochrony przyrody np. opiekowanie się najbliższymi położonymi obiektami ochronionymi (rezerwatami), dokarmianie ptaków, urządzenie skrzynek dla nich i t. p.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

108.

W sprawie zbiorów pieniężnych w szkołach.

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Łuckiego z dnia 3. XI. 1933 r. Nr. O-19035/33.

Na liczne zapytania P. P. Inspektorów i Dyrektorów szkół w sprawie przeprowadzenia akcji zbiórkowej na terenie szkół, wyjaśniam, że zgodnie z okólnikiem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 13. I. 1931 r. Nr. I. Prez-7813/30 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 z 1931 r. poz. 9) zbiórki pieniężne na terenie szkół mogą się odbywać jedynie za każdorazowym *specjalnem zezwoleniem Kuratorjum*, z wyjątkiem zbiorów pieniężnych na rzecz Towarzystwa Popierania Budowy Publicznych Szkół Powszechnych, na które Ministerstwo dało zezwolenie.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

109.

W sprawie „Dzieł Poetyckich“ A. Mickiewicza.

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Łuckiego z dnia 1. XII. 1933 r. Nr. O-19554/33.

Komitet Uwiecznienia Pamięci A. Mickiewicza — wierny uchwale powziętej w dniu 28 czerwca 1931 r. w okresie pamiętnych dni Mickiewiczowskich nie ustając w pracy kulturalno-oświatowej na terenie całej Rzeczypospolitej Polskiej, wydał obecnie już w 5-tym nakładzie „Dzieła Poetyckie“ A. Mickiewicza.

Komitet nie liczy na żaden zysk z tego wydawnictwa, gdyż celem jego jest, aby dzieła te w myśl testamentu poetyckiego Mickiewicza znalazły drogę do wszystkich tych, dla których dotychczas były niedostępnymi.

Dowodem takiego założenia Komitetu jest nader niska cena — 6 zł. 60 gr. za komplet z portretami, autografami Wieszcza, w oprawie płóciennej, z objaśnieniami i wstępem literacko-naukowym prof. dr. Piniego.

„Pan Tadeusz“ został wydany w oddzielnym zeszyście w cenie 80 gr. za egzemplarz (z kosztami przesyłki zł. 1.05).

Mimo tak niskiej ceny Komitet przy zamówieniach zbiorowych udziela ulg w spłacie przez rozłożenie należności na 3 raty miesięcznie.

Podając powyższe do wiadomości, Kuratorjum zachęca Dyrekcje i Kierownictwa szkół do wszczęcia wśród gron nauczycielskich, jakoteż młodzieży, akcji rozpowszechnienia i nabywania tych dzieł. W tym celu załącza się listy zgłoszeń. Po otrzymaniu zamówionych książek zebraną należytość należy wpłacać zapomocą czeków, dołączonych do przesyłek.

Wyrażam nadzieję, że przy poparciu P. P. Inspektorów Szkolnych, Dyrekcji i Kierownictw szkół akcja Komitetu rozpowszechnienia „Dzieł Poetyckich“ A. Mickiewicza na terenie Kuratorjum Okręgu Szkolnego Łuckiego osiągnie spodziewane jak największe rezultaty.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

110.

Sanatorium Akademickie w Zakopanem.

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Łuckiego z dnia 1. XII. 1933 r. Nr. O-20886/33.

Rada Naczelna Pomocy Młodzieży Akademickiej uruchomiła w czerwcu r. ub. Sanatorium Akademickie w Zakopanem w nowocześnie urządzonym własnym gmachu, przeznaczone przede wszystkim dla młodzieży akademickiej.

W myśl dawnych tradycji „Domu Zdrowia Pomocy Bratniej w Zakopanem“ i licząc się z tem, że młodzież szkół ogólnokształcących i zawodowych dotąd nie zawsze mogła korzystać z racjonalnej kuracji klimatycznej — Rada Naczelna Pomocy Młodzieży Akademickiej postanowiła udostępnić całej uczącej się młodzieży korzystanie z tej wzorowo zorganizowanej instytucji dla walki z gruźlicą.

Komunikując o powyższem na podstawie zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 13. XI. 1933 r. Nr. IV. NS-4036/33 Kuratorjum niżej podaje do wiadomości szkół warunki przyjęcia i pobytu w Sanatorjum, zaznaczając, iż uczniowie będą przyjmowani na warunkach, ustalonych dla młodzieży akademickiej przyczem będą mieli zapewnioną — poza opieką lekarską — również i opiekę wychowawczą.

Z uwagi na szerzącą się gruźlicę wśród młodzieży szkolnej, zwłaszcza klas wyższych, zechcą P. P. Inspektorowie Szkolni i Dyrekcje szkół zainteresować lekarzy szkolnych możliwością kierowania chorych do Sanatorjum Akademickiego w Zakopanem.

Za dzieci funkcjonarjuszów państwowych, skierowane przez lekarzy urzędowych, część opłat pokrywać będzie Wojewódzki Wydział Zdrowia.

Warunki przyjęcia:

1. Sanatorjum Akademickie jest przeznaczone dla leczenia chorych, zagrożonych gruźlicą słuchaczy (-czek) szkół wyższych; 2. Chorych, nie rokujących poprawy, z gruźlicą rozwiniętą, Sanatorjum nie przyjmuje; 3. W razie wolnych miejsc sanatorjum przyjmuje osoby prywatne; 4. W celu przyjęcia do sanatorjum należy uprzednio nadesłać zarządowi sanatorjum wypełnioną przez lekarza leczącego kartę „Stanu Zdrowia“ petenta, którą można otrzymać w Bratniej Pomocy każdej wyższej uczelni, Studenckiej Kasie Chorych, „Opiece Zdrowotnej“, lub w biurze Rady Naczelnej pomocy młodzieży akademickiej w Warszawie, ul. Zgoda 10. 5. Na podstawie karty „Stanu Zdrowia“ Dyrektor Sanatorjum decyduje o przyjęciu kandydata i wzywa go niezwłocznie w razie wolnych miejsc w Zakładzie. W wypadku niezgłoszenia się do Zakładu w ciągu 3-ch dni od daty wezwania petent traci przyznane miejsce. W razie braku wolnych miejsc zarząd Sanatorjum podaje przybliżony termin przyjęcia do Zakładu i gdy petent reflektuje na takowy, winien niezwłocznie nadesłać zadatek w wysokości opłaty za 1/2 miesiąca, poczem zostanie wpisany na listę zgłoszeń i wezwany telegraficznie na 3 dni przed terminem.

Oplaty:

6. Akademicy płacą dziennie 8 złotych. 7. Osoby prywatne (przyjmowane na wolne miejsca) płacą: a) w pokoju 3-osobowym 10 zł., w pokoju 2-osobowym — 12 zł., w pokoju 1-osobowym — 16 zł. Opłata w punkcie 6-tym dla akademika przewiduje jego umieszczenie tak w 3-y, 2-u i 1-o osobowym pokoju bez prawa wyboru z jego strony na zasadzie karty jego zdrowia i badania na miejscu. Jeżeli akademik (-czka) żąda ulokowania w jednoosobowym lub dwuosobowym pokoju — opłaca go jak osoba prywatna (patrz punkt 7). Wymienione opłaty obejmują: utrzymanie, pomieszczenie z oświetleniem i opałem, obsługą, praniem bielizny, i całkowitą opieką lekarską i pielęgniarską. Wysokości opłat dziennych ulegać mogą zmianom. Ustala je Rada Naczelna pomocy młodzieży akademickiej. 8. Żadnych dodatkowych opłat za zabiegi lekarskie nie pobiera się. 9. Dodatkowo opłaca się tylko: fotografię Roentgena 15 zł i prześwietlenie Roentgena 3 zł. 10. Opłata winna być wpłacona w dniu przyjazdu za miesiąc zgóry. Dalsze opłaty również za miesiąc zgóry. Dzień przyjazdu i odjazdu zalicza się w rachunku. Zaległości w opłatach są niedopuszczalne.

Warunki pobytu.

11. Natychmiast po przyjeździe kuracjusz obowiązany jest złożyć w kancelarii zakładu legitymację akademicką lub dowód osobisty. 12. Każdy kuracjusz winien przywieźć ze sobą poduszkę pod głowę, kołdrę, bieliznę osobistą i termometr. 13. Opuszczający Zakład winni zawiadomić kancelarię Sanatorium na 5 dni przed terminem na piśmie (żądać należy specjalnego blankietu u pielęgniarki), w przeciwnym razie zostanie policzona opłata za 5 dni, poczynając od daty zgłoszenia wyjazdu. 14. Czasowe opuszczenie Sanatorium jest niedopuszczalne. 15. Wszyscy kuracjasze obowiązani są ściśle przestrzegać regulaminu zakładowego i zleceń lekarzy pod rygorem usunięcia z Zakładu.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

111.**W sprawie akcji Ligi Morskiej i Kolonjalnej.**

Okólnik Kurat. Okr. Szk. Łuckiego z dnia 1. XII. 1933 r. Nr. II-20426/33.

W związku z pismem Ministerstwa W. R. i O. P. z dnia 17 listopada 1933 r. Nr. I. Pol-3782/33 przypominam okólnik z dnia 31 marca 1932 r. Nr. O-3525/32 (Dz. Urz. Kurat. O. S.

Łuck. Nr. 4, poz. 45), w którym wskazałem na znaczenie idei Ligi Morskiej i Kolonjalnej oraz na konieczność zainteresowania się nią Nauczycielstwa i udziału w akcji mającej na celu uświadamianie najszerszych warstw społeczeństwa o sprawach morza polskiego.

Zagadnienie morza, mające zasadnicze znaczenie dla rozwoju i potęgi Państwa nie może być pominięte w wychowaniu młodego pokolenia, to też należy zainteresować młodzież szkolną ideą Ligi Morskiej i Kolonjalnej.

Odpowiednia akcja wśród młodzieży szkolnej winna być przeprowadzona w ramach istniejących organizacji uczniowskich, bez uciekania się do sztucznego mnożenia kół szkolnych Ligi Morskiej i Kolonjalnej, w ten sposób by sprawa morska stała się jednym z naczelných punktów pracy dla Państwa, realizowanej przez te organizacje.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) J. Firewicz

KOMUNIKATY.

Mianowanie prezesów, zastępców prezesów i członków Państwowych Komisyj Egzaminacyjnych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych.

W związku z ustanowieniem rejonów i Komisyj Egzaminacyjnych dla egzaminu praktycznego na nauczycieli publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Kuratorium O. S. Ł. Nr. 9, poz. 93 z roku 1933) i zgodnie z ustępem 2 § 3 zarządzenia Pana Ministra W. R. i O. P. z dnia 14. XII. 1928 r. Nr. I-7702/28 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr. 1 poz. 3 z roku 1929) Kuratorium podaje do wiadomości skład Komisyj Egzaminacyjnych powołanych przez Pana Kuratora Okręgu Szkolnego Łuckiego dla poszczególnych rejonów na lata szkolne 1933/34, 1934/35 i 1935/36.

Skład Komisji I rejonu.

Prezes Państw. Kom. Egzam.: p. Zdanowicz Grzegorz — Dyrektor Gimnazjum Państwowego w Dubnie.

Zastępcy prezesa: p. Knopp Mieczysław, Inspektor Szkolny w Dubnie, i p. Mirkiewicz Stanisław, Zast. Insp. Szkolnego w Dubnie.

Członkowie: p. Mikoszowa Marja, kierowniczką 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 2 w Dubnie; p. Strzygocki Jerzy, p. o. kierownika 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 1 w Dubnie; p. Chudyba Michał, p. o. kierownika 7-kl. publ. szk. powsz. w Dubnie na Surmiczach; p. Hajowy Teodor, kierownik publ. szk. powsz. w Werbie, pow. Dubno; p. Byrka Walenty, kierownik publ. szkoły powsz. w Radziwiłłowie, pow. Dubno; p. Zglinnicki Aleksander, p. o. kierow. szkoły powsz. w Boremlu, pow. Dubno; p. Kruk Kasper, kierownik publ. szkoły powsz. w Mirgoszczy, pow. Dubno.

Skład Komisji II rejonu:

Prezes Państw. Komisji Egzaminacyjnej p. Góra Edward, p. o. Dyrektora Gimnazjum Państwowego w Kowlu.

Zastępcy prezesa: p. Panek Stanisław, Inspektor Szkolny w Kowlu; p. Kamecki Edward, Zastępca Insp. Szkolnego w Kowlu; p. Reiter Jan, Zastępca Insp. Szkolnego w Kowlu; p. Zdzieborski Aleksander, Inspektor Szkolny w Lubomlu.

Członkowie: p. Celuch Antoni, kierownik 3-kl. szkoły powsz. w Górnikach, pow. Kowel; p. Bakuliński Karol, p. o. kierownika 4-kl. publ. szk. powsz. w Oblapach, pow. Kowel; p. Postuła Józef, p. o. kierownika 7-kl. publ. szk. powsz. w Maniewiczach, pow. Kowel; p. Szczypiński Piotr, kierownik 7-kl. publ. szkoły powsz. w Hołobach, pow. Kowel; p. Staszczak Władysław, kierownik 5-kl. publ. szk. powsz. w Starych-Koszarach, pow. Kowel; p. Lubowiecki Józef, kierownik 7-kl. publ. szk. powsz. w Turzysku, pow. Kowel; p. Ciepielewski Emil, kierownik 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 2 w Kowlu; p. Gierowski Teodor, naucz. 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 3 w Kowlu; p. Galperin Leon, kierownik 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 6 w Kowlu; p. Łukasiewicz Kajetan, nauczyciel Państw. Gimnazjum w Kowlu; p. Jeż Józef, p. o. kierownika 7-kl. publ. szk. powsz. w Jagodzinie-Rymaczach, pow. Luboml; p. Józwiak Stefan, p. o. kierown. 3-kl. publ. szk. powsz. w Bereżcach, pow. Luboml; p. Argasiński Czesław, kier. 7-kl. szk. powsz. Nr. 1 w Lubomlu.

Skład Komisji III rejonu:

Prezes: p. Sauter Aleksander, Dyrektor Państw. Gimnazjum w Równem.

Zastępcy Prezesa: p. Chmielowiec Władysław, p. o. Inspektora Szkolnego w Kostopolu; p. Niklewicz Roman, Zastępca Insp. Szkol. w Kostopolu.

Członkowie: p. Chruściel Rudolf, kierownik 7-kl. publ. szkoły powsz. w Bereznem, pow. Kostopol; p. Demidiuk Andrzej, kierownik 7-kl. publ. szkoły powsz. w Stepaniu, pow. Kostopol; p. Pospielow Włodzimierz, nauczyciel 7-kl. publ. szk. powsz. w Kostopolu; p. Mickiewicz Michał, nauczyciel 7-kl. publ. szk. powsz. w Kostopolu.

Skład Komisji IV rejonu:

Prezes: p. Hilczer Franciszek, Dyrektor Państw. Seminarjum Nauczycielskiego w Krzemieńcu,

Zastępcy Prezesa: p. Robak Bronisław, Inspektor Szkolny w Krzemieńcu; p. Lisek Wacław, Zastępca Insp. Szkolnego w Krzemieńcu.

Członkowie: p. Kuleszyna Anna, p. o. kierowniczk 4-kl. publ. szk. powsz. w Rydomlu, pow. Krzemieniec; p. Rydzówna Matylda, p. o. kierowniczk 4-kl. publ. szk. powsz. w Katerburgu, pow. Krzemieniec; p. Czolowski Józef, p. o. kierown. 4-kl. publ. szk. powsz. w Matwiejowcach, pow. Krzemieniec,

p. Sadowski Stanisław, p. o. kierown. 4-kl. publ. szk. powsz. w Dunajowie, pow. Krzemieniec; p. Uzulín Antoni, p. o. kierown. 4-kl. publ. szk. powsz. w Sapanowie, pow. Krzemieniec; p. Więckowski Jan, kierown. 7-kl. publ. szk. powsz. w Białozórcie, pow. Krzemieniec; p. Łabaziewicz Mieczysław, kierown. 7-kl. publ. szk. powsz. w Szumsku, pow. Krzemieniec; p. Kwietniowski Włodzimierz, nauczyciel 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 2 w Krzemieńcu; p. Krzyżycki Sergjusz, profesor 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 3 w Krzemieńcu; p. Macheta Józef, p. o. kierownika 7-kl. publ. szk. powsz. w Wiśniowcu Nowym, pow. Krzemieniec; p. Bieda Stanisław, kierownik szkoły ćwiczeń przy Państwowem Seminarjum Nauczycielskiem w Krzemieńcu.

Skład Komisji V rejonu:

Prezes: p. Laskowski Jan, Dyrektor Państw. Gimnazjum w Łucku.

Zastępcy Prezesa: p. Starzyk Józef, Inspektor Szkolny w Łucku; p. Gierowski Bazyli, Zastępca Insp. Szkol. w Łucku; p. Grela Jan, Zastępca Insp. Szkoln. w Łucku.

Członkowie: p. Żułkosiowa Marja, kierowniczka 7-klas. publ. szk. powsz. Nr. 7 w Łucku; p. Zubek Władysław, p. o. kierownika 7-klas. publ. szk. powsz. w Cumanii, pow. Łuck; p. Romankiewicz Mikołaj, kierownik 7-kl. publ. szk. powsz. w Kółkach; pow. Łuck, p. Dresler Józef, p. o. kierownika 4-klas. publ. szk. powsz. w Zofjówce, pow. Łuck; p. Zagwojski Aleksander, kierownik 3-kl. publ. szk. powsz. w Romanowie, pow. Łuck; p. Filipow Sergjusz, naucz. publ. szk. powsz. w Bogolubach, pow. Łuck; p. Maksymczuk Witaljusz, naucz. publ. szk. powsz. Nr. 4 w Łucku; p. Lesiecka Wanda, naucz. publ. szk. powsz. Nr. 2 w Łucku.

Skład Komisji VI. rejonu:

Prezes: p. Gawęcki Mieczysław, Dyrektor Państw. Seminarjum Naucz. w Ostrogu n/Hor.

Zastępcy Prezesa: p. Łysek Tomasz, Dyrektor Państw. Gimnazjum w Ostrogu n/Hor.; p. Dr. Kisiel Leon, Dyrektor Państw. Gimnazjum w Zdobunowie; p. Schittler Józef, zastępca Inspektora Szk. w Równem; p. Wiącek Stanisław, zastępca Inspektora Szk. w Równem.

Członkowie: p. Fedoryszyn Jan, kierownik 7-kl. publ. szk. powsz. w Hruszwicy, pow. Równe, p. Glass Mechel, kierownik 3-klasowej publ. szk. powsz. w Korcu, pow. Równe; p. Guzowski Józef, kierownik 6-klas. publ. szk. powsz. w Chorowie, pow. Zdobunów; p. Hermaszewska Antonina, kier. 7-kl. publ. szk. powsz. im. H. Sienkiewicza żeńskiej w Równem; p. Humeniuk Mikołaj, naucz. 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 1 w Zdobu-

nowie; p. Kowalski Szymon, kierow. 6-kl. publ. szk. powsz. w Glinisku, pow. Równe; p. Kędzierski Stanisław, kierow. 7-kl. publ. szk. powsz. im. M. Kopernika w Równem; p. Krzemień Józef, kierownik 7-kl. publ. szk. powsz. im. H. Sienkiewicza męskiej w Równem; p. Litarowicz Józef, kierownik 3-kl. publ. szkoły powsz. w Iwaczowie, pow. Zdołbunów; p. Łopuszański Stanisław, nauczyciel 7-kl. publ. szk. powszechnej w Międzyrzeczu, pow. Równe; p. Petrykowski Stanisław, kierownik 7-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 1 w Zdołbunowie; p. Pecherek Antoni, kier. 7-kl. publ. szkoły powsz. w Klewaniu, pow. Równe; p. Piechowicz Bolesław, naucz. 7-kl. publ. szkoły powsz. im. H. Sienkiewicza w Równem; p. Troćko Józef, naucz. 7-kl. publ. szkoły powsz. Nr. 2 w Korcu, pow. Równe; p. Wyrobek Edward, kierow. 7-kl. szk. powsz. Nr. 1 w Ostrogu n/Hor.; Wiwczaruk Andrzej, kierow. 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 7 w Równem.

Skład Komisji VII rejonu:

podany został w komunikatach Dziennika Urzędowego Kurat. Okręgu Szkolnego Łuckiego Nr. 1—2 str. 6 z roku 1933.

Ponadto skład ten został uzupełniony przez powołanie na członka Komisji p. Kurka Wincentego, kierownika 7-kl. publ. szk. powsz. w Rokitnie, pow. Sarny.

Skład Komisji VIII rejonu:

Prezes: p. Niżnikiewicz Dymitr, Dyrektor Państw. Gimm. we Włodzimierzu.

Zastępcy Prezesa: p. Jabłoński Władysław, p. o. Inspektora Szkolnego we Włodzimierzu; p. Jędryszka Mikołaj, Zastępcą Insp. Szkoln. we Włodzimierzu; p. Korzeniowski Piotr, Insp. Szkolny w Horochowie; p. Dominik Józef, zastępcą Insp. Szk. w Horochowie.

Członkowie: p. Mazur Jan, kier. publ. szk. powsz. w Uściługu, pow. Włodzimierz; p. Nitefor Marjan, kier. publ. szk. powsz. w Porycku, pow. Włodzimierz; p. Słupczyński Władysław, kierow. publ. szk. powsz. w Werbie, pow. Włodzimierz; p. Strzelecki Franciszek, kierow. publ. szk. powsz. Nr. 1. we Włodzimierzu; p. Urbańska Marja, kierown. 7-kl. publ. szk. powsz. Nr. 2 we Włodzimierzu; p. Bujnowski Józef, naucz. publ. szkoły powsz. w Cholońowie, pow. Horochów; p. Kuszał Leonard, naucz. publ. szkoły powsz. w Pułhanach, pow. Horochów; p. Łukaszek Władysław, kierown. publ. szk. powsz. w Łokaczach, pow. Horochów; p. Zmorzyńska Genowefa, naucz. publ. szk. powsz. w Cholopeczach, pow. Horochów; p. Rzehak Franciszek, kierown. publ. szk. powsz. w Beresteczku.

Terminy egzaminów w Państwowej Komisji Egzaminacyjnej w Wilnie dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich.

Państw. Komisja Egzam. dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich w Wilnie ogłasza, że egzaminy dla kandydatów na nauczycieli szkół średnich (naukowe i pedagogiczne starego typu) w okresie zimowym 1934 r. odbywać się będą od dnia 6 do 10 marca 1934 roku. Kandydaci, którzy pragną przystąpić do egzaminów w tym okresie, winni zgłosić się w tym celu pisemnie do Komisji egzaminacyjnej, w terminie do 10 lutego 1934 roku, składając jednocześnie przepisaną opłatę, która wynosi za egzamin naukowy (klausurowy i ustny) 84 zł. za egzamin pedagogiczny 56 zł.

Rozkład i terminy egzaminów będą podane do wiadomości interesowanych drogą ogłoszenia w lokalu Komisji egzaminacyjnej (Uniwersytet, ul. Uniwersytecka 3, II p.).

VIII-my Kurs „O alkoholizmie i jego zwalczaniu“.

W dniach od 8—13 stycznia 1934 r. Państwowa Szkoła Higieny w porozumieniu z Polskiem Towarzystwem Walki z alkoholizmem „Trzeźwość“ organizuje z inicjatywy Ministerstwa Opieki Społecznej (Departament Służby Zdrowia) VIII-my kurs p. t. „Alkoholizm i jego zwalczanie“.

Program kursu obejmuje następujące zagadnienia: rola i znaczenie napojów alkoholowych w gospodarstwie narodowym, wpływ alkoholu na organizm ludzki, na charakter, stosunki społeczne i zdrowotność publiczną, systemy walki z alkoholizmem i jego zwalczanie na ziemiach polskich, zagadnienie alkoholizmu na terenie międzynarodowym.

Wykłady odbywać się będą codziennie od 9—1 w poł. i od 5—7 wiecz. w gmachu Państwowej Szkoły Higieny. Kurs jest bezpłatny, wpisowe wynosi 5 zł.

Dla pewnej liczby słuchaczy, Departament Służby Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecznej przeznaczył stypendja w wysokości 40 zł., a Państwowa Szkoła Higieny zarezerwuje miejsca w swej Bursie — za opłatę 4 zł. dziennie (mieszkanie i utrzymanie).

Podania o stypendja, jak również o miejsce w bursie składać należy przez właściwe Inspektoraty Szkolne do dnia 29. XII. br. włącznie. Do podania dołączyć należy krótki życiorys z podaniem dotychczasowej działalności społecznej.

O przyjęciu na kurs i o przyznaniu stypendjum kandydaci zostaną zawiadomieni przed dn. 5 stycznia.

Państwowa Szkoła Higieny zwraca się do Kuratorjum

z prośbą o zainteresowanie kursem podległego Mu nauczycielstwa, a w szczególności instruktorów oświaty pozaszkolnej i o udzielenie wszelkich ułatwień pragnącym wziąć w nim udział.

Wszelkich wyjaśnień udziela i zgłoszenia przyjmuje Sekretarjat Kursu — Państwowa Szkoła Higieny, Warszawa, Chocimska 24.

Podając powyższe do wiadomości, Kuratorjum, na podstawie Zarządzenia Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 10. XI. 1933 r. Nr. I. WF. 3865/33, zachęca nauczycielstwo do wzięcia udziału w kursie.

W Y K A Z

złożonych kwot na budowę Szkoły im. Legionów w Kościuchnowce.

Saldo z Dzien. Urzęd. Kurator. Nr. 9 z 1933 r.	8.878 zł 33 gr
1. Dar Funduszu Budowy Publicznych Szkół Powszechnych na Wołyniu	500 „ — „
2. Jan Firewicz	1.200 „ — „
3. Szkoła Powszechna w Chołoniowie	21 „ 24 „
4. „ „ w Oździutyczach	12 „ 85 „
5. „ „ w Wujkowicach	2 „ 45 „
6. „ „ w Łokaczach	12 „ 65 „
7. „ „ w Troskotach	4 „ — „
8. „ „ w Droginiczach	2 „ — „
9. „ „ w Zalesiu	1 „ — „
10. „ „ w Rogowicach	2 „ — „
11. Komitet im. Polskiej Góry przy Gimn. P. Łuck	21 „ 80 „
12. Szkoła Powszechna w Wólce Szakrowskiej	2 „ — „
13. „ „ w Nowym Zacharowie	7 „ 25 „
14. „ „ w Listopadówce	2 „ 65 „
15. Sklepik Szkolny w Kramieszu	2 „ — „
16. Witkowa Rozalja — Snowidowicze	2 „ — „
17. Andrzej Wiwczaruk-kierownik szkoły powsz. Nr. 7. w Równem	100 „ — „
18. Aleksander Karpowicz-nauczyciel szkoły powsz. w Równem	100 „ — „
19. Z imprez Państw. Prawosl. Sem. Duchownego w Krzemieńcu	204 „ — „
Razem	10.998 zł 22 gr

W sprawie budowy szkoły-schroniska im. Legionów w Kościuchnowce.

Do Młodzieży wszystkich szkół w Okręgu.

Na moje wezwanie, by uczcić pamięć bohaterskich czynów legionowych pod Kościuchnowką, Waszym realnym czynem obywatelskim, przystąpiliście z zapalem do gromadzenia fun-

duszu na budowę szkoły-schroniska im. Legionów w Kościuchnowce. W ciągu roku przy poparciu starszego społeczeństwa zebraliście przeszło dziesięć tysięcy złotych i dlatego w lipcu b. r. zdecydowałem przystąpić do budowy, by Wam dać możność oglądać przedęj owoc Waszych wysiłków, Waszym wycieczkom dać schron, a biednej działwie z Kościuchnowki — możność — korzystania z dobrodziejstw szkoły.

W listopadzie stanął już budynek pod dachem i zbliżała się chwila wprowadzenia doń szkoły.

Tymczasem w nocy 22-go listopada pożar, wywołany nieostrożnością robotnika, zniszczył dokonaną pracę. Niewątpliwie jest to bardzo bolesny cios i rozumiem dobrze Wasz niepokój i zmartwienie. Tem niemniej nie może on być powodem rozpacz i rezygnacji, ani osłabić Waszej pięknej akcji.

Musicie pokazać, że potraficie wytrwale dążyć do wzniesłego celu, nie zrażając się przeciwnościami, ani przeszkodami, jakie po drodze nadarzyć się mogą. Ze swej strony zapewniam Was, iż dołożę wszelkich starań, by grosz z Waszej inicjatywy zebrany nie przepadł i by budynek jeszcze wspanialszy i trwalszy stanął w najbliższym czasie na polu chwały w Kościuchnowce.

Wzywam Was do wytrwania w Waszym pięknym zamiarze i do tem żywszej akcji na rzecz budowy szkoły-schroniska im. Legionów w Kościuchnowce.

Kurator Okręgu Szkolnego (—) *J. Firewicz.*

WYDAWNICTWA ZALECONE.

„Piętnaście lat Państwa Polskiego“.

Powszechny Uniwersytet Korespondencyjny wydał zaopatrzoną w przedmowę p. Premjera Janusza Jędrzejewicza, pracę zbiorową p. t. „Piętnaście lat Państwa Polskiego“, która omawia dorobek naszego państwa w ciągu minionego piętnastolecia.

Broszura może być niezmiennie przydatna nauczycielstwu, młodzieży szkolnej, wreszcie wszystkim tym, którzy chcą sobie jasno przedstawić obraz piętnastolecia wysiłków naszego państwa.

Broszura kosztuje 80 gr. Główny skład P. U. K. (Warszawa, Aleja Róż 2), oraz „Nasza Księgarnia“ w Warszawie, ul. Świętokrzyska 18.

„Nowa szkoła polska a życie“.

Przebudowa ustroju szkolnictwa, która znalazła swój wyraz w uchwalonej dnia 11. III. 1933 r. przez Sejm ustawie, tylko wtedy wyda owoce, o ile wszystkie czynniki, kształtujące psychikę młodego pokolenia będą z sobą współpracowały.

Dom i szkoła, rodzice i wychowawcy stanowiąc winni nie obojętne względem siebie, lub zwalczające się obozy — lecz dążyć powinni do wspólnego celu — wydobywania z młodzieży najbardziej wartościowych i twórczych pierwiastków dla dobra Państwa.

Aby tę współpracę szkoły i domu możliwie szeroko rozbudować — należy liczne rzesze rodziców zainteresować zagadnieniami ustroju szkolnictwa. To zadanie znakomicie spełnia broszura Marji Jędrzejewiczowej i Stanisława Seweryna p. t. „Nowa szkoła polska a życie“, będąca pierwszym, tomem wydawnictw, projektowanych przez „Bibliotekę Pedagogiczną“ Zespołu Rodziców przy Grupie Zrąb.

Obok dokładnego zreferowania nowej ustawy, autorzy omawiają znaczenie i rolę głębokich i zasadniczych zmian w ustroju szkolnictwa i możliwości, jakie one dają każdemu przez rozbudowanie typów szkół i dostosowanie szkoły polskiej do nowych form życia.

Jasny i przejrzysty układ broszury i jej przystępna cena (50 gr.) niewątpliwie wpłyną na rozpowszechnienie jej wśród szerokich rzesz rodziców.

Broszura jest do nabycia we wszystkich głównych księgarniach w Warszawie oraz w Administracji kwartalnika „Zrąb“ (Al. Róż 2). Przy większych zamówieniach udziela się znacznego rabatu.

WYDAWNICTWA ZALCONE

„Pietaście i Al. Państwa Polskiego”

„Nowa szkoła polska w życiu”
Przebudowa ustroju szkolnictwa, która znalazła swój wyraz w uchwalonej dnia 11 III 1933 r. przez Sejm ustawie, tylko wtedy wyda owoc, o ile wszystkie czynniki kształtujące psychikę młodego pokolenia będą z sobą współpracowały. Dom i szkoła rodzice i wychowawcy stanowią winni nie obojętne względem siebie lub zwyczajnie się obojętne — dążyć powinni do wspólnego celu — wychowania z młodzieżą najbardziej wartościowych i twórczych przedstawicieli dla przyszłości Państwa.
Aby tę współpracę szkoły i domu możliwie szeroko rozciągnąć — należy liczyć także rodziców zainteresować zagadnieniami ustroju szkolnictwa. To zadanie znakomicie spełnia broszura Marii Jędrzejewiczowej i Stanisława Świerzyńskiego „Nowa szkoła polska w życiu”, będąca pierwszym tomem wydawnictwa projektowanych przez Bibliotekę Pedagogiczną Zespołu Rodziców przy Grupie Zrąb.
Opiek dokładnego zrealizowania nowej ustawy, autorzy omawiają znaczenie i rolę głębokich i zasadniczych zmian w ustroju szkolnictwa i możliwości, jakie one dają każdemu przez rozprowadzenie typów szkół i doszkalanie szkół polskiej do nowych form życia.

NOWE WYDAWNICTWA.

Kuratorjum zwraca uwagę na następujące wydawnictwa Naszej Księgarni Związek Nauczycielstwa Polskiego w Warszawie, Świętokrzyska 18:

Gayówna: Podręcznik do nauki o przyrodzie żywej.	1,20
Gayówna: Nauczanie przyrody żywej. Cz. I.	1,70
Grzywak-Kaczyńska: Testy i normy	3,60
Hoszowska: Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennego w szkole powsz.	3,—
Krawczyk: Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej	3,20
Pohoska i Wysznačka: Z naszej przeszłości	1,50
Rudniański: Technologia pracy umysłowej	3,60
Wierzbńska: Na marginesie nowego programu nauki śpiewu	0,40

„Słownik Geograficzny“.

Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Tarnopolu wydało „Słownik Geograficzny“, obejmujący około 4.000 nazw źródłowo i naukowo opracowanych. Słownik ten, zaopatrzony słowem wstępem Prof. Uniw. Dr. E. Romera, może być z dużym powodzeniem wykorzystany tak w pracy szkolnej, jakoteż w celach informacyjnych.

Cena 1 egzemplarza broszurowanego w sprzedaży księgarskiej i centrali Towarzystwa 3 zł. Zamówienia należy kierować do Podolskiego T-wa Turystyczno-Krajoznawczego w Tarnopolu — Urząd Wojewódzki.

REGULAMIN

Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagog. w Równem.

§ 1. Z Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagogicznej (czytelni i wypożyczalni) korzystać mogą: a) członkowie, opłacający stałą składkę miesięczną w wysokości 1 zł. (10 zł. rocznie, t. j. z wyłączeniem miesięcy lipca i sierpnia), b) osoby inne na podstawie deklaracji pisemnej, podpisanej przez 2 członków (wymienionych pod a), c) uczniowie dwóch najwyższych klas szkół średnich ogólnokształcących na polecenie dyirekcji szkół.

Członkami mogą być:

- 1) nauczyciele szkół państwowych wszystkich kategorii.
- 2) pracownicy administracji szkolnej na terenie Okręgu Szkolnego Łuckiego,
- 3) nauczyciele szkół prywatnych na podstawie odpowiedniej deklaracji, podpisanej przez dyrekcję szkoły.

§ 2. Członkowie biblioteki, opłacający stałą składkę miesięczną, nie wnoszą żadnych opłat za korzystanie z czytelni i wypożyczalni. Nauczyciele i pracownicy administracji szkolnej zamiejscowi, korzystający z wypożyczalni, opłacają 1 zł. miesięcznie w ciągu całego okresu korzystania z biblioteki. Uczniowie opłacają po 50 gr. miesięcznie za pośrednictwem szkół. Na wniosek dyrekcji szkoły kierownik biblioteki może zwolnić ucznia od opłaty. Osoby inne, (wymienione pod b § 1), opłacają 1 zł. miesięcznie.

§ 3. Czytelnik wypożycza książki i pisma tylko dla siebie. Samowolne przekazywanie dzieł wypożyczonych z P. C. B. P. jest niedozwolone.

§ 4. Nauczyciele i pracownicy administracji szkolnej mogą wypożyczyć jednocześnie najwyżej 3 tomy. W wypadkach wyjątkowych kierownik biblioteki może zezwolić na wypożyczenie jednocześnie większej ilości tomów. Inni czytelnicy mogą wypożyczać tylko po 1 tomie.

§ 5. Książki wypożycza się zasadniczo tylko na 1 miesiąc, z prawem do prolongaty, o ile na daną książkę niema zgłoszonego zapotrzebowania.

§ 6. Czytelnik ponosi koszty przypomnienia o zwrocie książek, przetrzymanych ponad przepisany termin.

§ 7. Kierownik biblioteki może zażądać zwrotu książki przed upływem terminu.

§ 8. Czytelnik odpowiada za wypożyczoną książkę. W razie zagubienia lub zniszczenia czytelnik obowiązany jest odkupić książkę lub pokryć jej wartość według orzeczenia kierownika biblioteki.

§ 9. Z biblioteki podręcznej (atlasy, słowniki, encyklopedje) czytelnicy mogą korzystać tylko na miejscu. Czasopism nieoprawionych zasadniczo się nie wypożycza. W wyjątkowych wypadkach nauczyciele mogą wypożyczać pisma pedagogiczne z roku bieżącego na warunkach jak w § 8.

§ 10. Czytelnicy mogą wpisywać do księgi życzeń dezyderaty w sprawie zakupu książek. Ulegają one rozpatrzeniu przez kierownictwo biblioteki.

§ 11. Biblioteka pośredniczy w wypożyczaniu książek z bibliotek uniwersyteckich. Koszty porta ponosi czytelnik.

§ 12. W czytelniku obowiązuje cisza. Palić tytoniu nie wolno. Czytelnik zapisuje każdorazową bytność w księdze obecności.

§ 13. Niestosowanie się do regulaminu powoduje utratę prawa korzystania z biblioteki.

Uwaga. Biblioteka jest czynna w godzinach od 17—20. Czytelnikom zamiejscowym wypożycza się książki również w godz. 10—11.

I N S T R U K C J A.

dla czytelników zamiejscowych i dla konferencji rejonowych o korzystaniu z wypożyczalni P. C. B. P. w Równem.

Czytelnicy zamiejscowi za zgłoszeniem listownem do biblioteki mogą otrzymać książki pocztą. W tym celu nauczyciel wymienia w liście autorów i tytuły potrzebnych dzieł. Czytelnicy, zgłaszający się poraz pierwszy, załączają poświadczenie kierownictwa, stwierdzające, że są zatrudnieni w danej szkole. Biblioteka wysyła czytelnikowi jednorazowo najwyżej trzy książki na okres jednego miesiąca z prawem do prolongaty o ile na daną książkę niema zgłoszonego zapotrzebowania. Wysyłka książek jest bezpłatna. Czytelnik ponosi jedynie koszty zwrotu książek. Czytelnik opłaca 1 złoty miesięcznie w ciągu całego okresu korzystania z biblioteki.

Konferencje rejonowe mogą zgłaszać zbiorowy abonament na odpowiedzialność przewodniczącego konferencji lub też osoby wskazanej przez daną grupę nauczycieli. Wysyłka książek jest bezpłatna. Rejon może otrzymać komplety książek na dłuższy okres czasu (rok szkolny) za opłatą 1 zł. miesięcznie w stosunku do trzech wypożyczonych książek. Książki wypożyczone przez rejon muszą być zwrócone najpóźniej do dnia 1 czerwca (przed końcem roku szkolnego).

KOMUNIKAT

Państwowej Centralnej Biblioteki Pedagog. w Równem.

Biliński J.: Cwiczenia słownikowe. Lwów, 1933. Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych.

Binet-Terman: Skala inteligencji. Cz. I. — Tekst. Cz. II. — 28 tablic. Lwów, 1932. Książnica-Atlas.

Bühler Ch. dr.: Dzieciństwo i młodość. Geneza świadomości. Warszawa, 1933. „Nasza Księgarnia“.

Bykowski L. Jaxa dr.: Współdziałanie domu i szkoły w wykształceniu przyrodniczem młodzieży. Lwów, (1933). Książnica-Atlas.

Bystron J. St.: Uspołecznienie szkoły i inne szkice. W-wa, 1933. Arct.

Chodak E.: Psychologia a nauka o wychowaniu. Częstochowa, 1933. Gmachowski i Sp.

Claparède E. dr.: Wychowanie funkcjonalne. Lwów, (1933). Książnica-Atlas.

Czystowski J. i Kowalewski M.: Jak realizować nowy program przyrody martwej. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

Dańciewiczowa J.: Jak realizować nowy program języka polskiego. Cz. I. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

Dewey F.: Moje pedagogiczne credo. (oraz) Szkoła a społeczeństwo. Lwów, (1933). Książnica-Atlas.

Dobraniecki St.: Organizacja pracy w klasie II na podstawie nowych programów. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

Drzewiecki S.: Wychowanie obywatelsko-państwowe w nowych programach. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

Dudkówna E. i Strzelecka J.: Jak realizować nowy program matematyki. Cz. I. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

Felhorska F. i Studencki S. M.: Plany i marzenia młodzieży o przyszłości. Studium psychologiczne na podstawie ankiety Józefy Joteyko w sprawie wyboru zawodu. Lwów, 1933. Naukowe Tow. Pedagogiczne.

Golias M.: Rola szkoły w organizowaniu pracy domowej ucznia. Lwów, 1933. Państwowe Wyd. Książek Szkolnych.

Green G. H.: Marzenie na jawie. W-wa, 1933. Arct.

Hoszowska W. dr.: Jak realizować nowy program historii. Cz. I. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

Hoszowska W. dr.: Zajęcia praktyczne w zakresie kultury życia codziennego w szkole powszechnej. Pierwszy szczebel programu. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.

- Kamiński A.: Książka wodza zuchów. Katowice, 1933. „Na tropie“.
- Kobylińska E.: Świat w szkole. Pamiętnik nauczycielki. Wilno, 1933. Chomiński.
- Kopczyński St. (red): Higiena szkolna. Podręcznik dla kierowników szkół, nauczycieli i lekarzy szkolnych. Wyd. II zmienione i rozszerzone. W-wa, (1933). Arct.
- Kot St.: Podstawy historyczne współczesnej organizacji szkół akademickich. (W-wa, 1933. Dom Książki Polskiej).
- Kotarbiński M.: Organizacja pracy w klasie I na podstawie nowych programów. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Krawczyk M.: Ćwiczenia cielesne w szkole powszechnej. Realizacja nowego programu. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.
- Kubski B.: Twórczość nauczyciela a nowe programy. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Kuchta J. dr.: Dziecko-włóczęga. W-wa, (1933). Arct.
- Kuchta J. dr.: Rozwój psychiczny dziecka wiejskiego. W-wa, 1933. Stowarzyszenie Chr. Nar. Naucz. Szkół Powsz.
- Kuchta J. dr.: Rozwój psychiczny młodzieży a praca szkolna. Wyd. II. W-wa, 1933. „Nasza Księgarnia“.
- Librachowa M. dr.: Psychologia pedagogiczna (w ćwiczeniach). W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Linke K.: Nauczanie łączne i nauczanie języka ojczystego w szkole powszechnej. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Mac Cunn J.: Kształcenie charakteru. Zagadnienia etyczno-pedagogiczne. Lwów, 1933. Książnica-Atlas.
- Machowski St.: Wychowanie gospodarcze w nowych programach. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Malinowski T., Regulski W., Sosiński W.: Świetlica. Zadania, metoda, formy pracy, organizacja, urządzenie i administracja. W-wa, 1932. Komisja Domów Ludowych.
- Mayzlówna I.: Metodyka nauczania gramatyki języka obcego w V i VI klasie gimnazjum. Lwów, 1929. Książnica-Atlas.
- Mayzner T.: Jak realizować nowy program śpiewu. Cz. I. Uwagi ogólne. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Michałowska J.: Zagadnienia wychowawcze w nowych programach. W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.
- Mirski J.: Zagadnienie karności w wychowaniu. Poznań, 1931. B. w.
- Mysłakowski Z.: Rodzina wiejska jako środowisko wychowawcze. (oraz) Materiały. Lwów, 1931. Naukowe Towarzystwo Pedagogiczne.
- Nawroczyński B.: Zasady nauczania. Wyd. 2. Lwów, 1931. Książnica-Atlas.
- Niesiołowski A. dr.: Formy i metody pracy oświatowej. Próba klasyfikacji i analizy socjologicznej. W-wa, 1932. Księgarnia Polska.
- Oracz A.: Rocznice. Odczyty, przemówienia, obrazy sceniczne i wybór poezji... Wyd. 2. W-wa, 1933. Gł. Księgarnia Wojskowa.
- Ostrowski J.: Najjaśniejsza Rzeczpospolita. Rozważania o służbie obywatelskiej młodzieży. Lwów, 1933. Państwowe Wyd. Książek Szkolnych.

[Radlińska H.]: Zadania biblioteki szkolnej. W-wa, 1927. Związek Księgarzy Polskich.

Sośnicki K. dr.: Podstawy wychowania państwowego. Lwów, 1933. Książnica-Atlas.

Sośnicki K. dr.: Zarys dydaktyki. Lwów, 1925. Wydawnictwo Książek Szkolnych Kur. O. S. Lwowski.

Sterling W. dr.: Dziecko historyczne. Wyd. II. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.

Sterling W. dr.: Dziecko psychopatyczne. Wyd. II. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.

Studencki S. M.: Jak obserwować dzieci. Metodyka i program... Wyd. II. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.

Szuman S.: Podstawowe zagadnienia konstrukcji i wypełniania karty indywidualności. W-wa, 1932. Dom Książki Polskiej.

Szuman S. dr., Pieter J. dr., Weryński H. ks.: Psychologia światopoglądu młodzieży. Idealizm, filozofia, religia. Lwów, 1933. Naukowe Tow. Pedagogiczne.

Szwemlin J.: Szkolnictwo i oświata na Pomorzu 1920—1930. Lwów, 1933. Państwowe Wyd. Książek Szkolnych.

Śniehota F.: Charakter i typy jedynaków. W-wa, 1931. Dom Książki Polskiej.

[Teorja]: Z teorji i praktyki wychowania. W-wa, 1933. Kur. O. S. Warszawskiego.

Tomanek F. dr.: Organizacja pracy w szkole zawodowej. Lwów, 1933. Tow. Szkoły Handlowej.

Weinbaum T. dr.: O czym młodzież powinna wiedzieć przy wyborze zawodu. Przewodnik dla młodzieży, rodziców i opiekunów. Lwów, 1933. Poradnia zawodowa.

Wiaceh St. i Ciepielewski J.: Czytanie w szkole powszechnej. (Przykłady z praktyki). W-wa, 1933. Gebethner i Wolff.

[Zamierzenia]: Zamierzenia dziecięce. Próby realizacji, przeprowadzone w szkole ćwiczeń Państw. Seminarjum Naucz. im. E. Orzeszkowej w Warszawie. W-wa, 1933. Nasza Księgarnia.

RUCH SŁUŻBOWY.

Władze Szkolne I Instancji.

Pan Minister W. R. i O. P. zwolnił z dniem 30. IX. 1933 r.: *p. Antoniego Lisowskiego*, prowizorycznego zastępcę Inspektora Szkolnego w Dubnie, z równoczesnem przywróceniem go na poprzednio zajmowane stanowisko kierownika 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Horochowie.

Kurator Okręgu Szkolnego Łuckiego powierzył z dniem 1. XI. 1933 r. do odwołania pełnienie obowiązków Inspektora Szkolnego na obwód szkolny rówieński w Równem, *p. Józefowi Schitlerowi*, Zastępcy Inspektora Szkolnego w Równem.

Kurator Okr. Szkol. Łuckiego przeniósł na własną prośbę z dniem 1. XI. 1933 r., *p. Feliksa Pelczyńskiego*, adjunkta kancelaryjnego b. Inspektoratu Szkolnego w Zdobunowie na równorzędne stanowisko do Inspektoratu Szkolnego na obwód lubomelski w Lubomlu.

Szkolnictwo Średnie.

Kurator Okręgu Szkolnego Łuckiego zamianował z dniem 1. XI. 1933 r. *p. Adolfa Stachurę*, nauczycielem Gimnazjum Państwowego im. T. Kościuszki w Łucku — Filja w Horochowie.

Szkolnictwo Powszechne.

Kurator Okręgu Szkolnego Łuckiego przydzielił z dniem 1. XI. 1933 r. *p. Adolfa Stachurę*, nauczyciela Gimnazjum Państwowego im. T. Kościuszki w Łucku — Filja w Horochowie, do 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej w Horochowie.

Zamianował z urzędu z dniem 1. XI. 1933 r.

P. Antoniego Lisowskiego, kierownika 7-klasowej publ. szkoły powszechnej w Horochowie, kierownikiem 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 2 w Zdobunowie.

Kurator Okręgu Szkolnego Łuckiego mianował:

L. p.	Nazwisko i imię	Z dniem	S z k o ł a		
			stop. organ.	miejsowość	powiat
1	Dynakównę Jadwigę	16. X. 33	1 kl.	Bachów	Kowel

Przeniósł w stan pozasłużbowy:

1	Onichowską Stanisławę	1. XI. 33	1-kl.	Budziatycze	Włodzimierz
---	-----------------------	-----------	-------	-------------	-------------

Zwolnił pozostającą w stanie pozasłużbowym:

1	Burową Marję	31. X. 33	1-kl.	Cholopy	Kostopol
---	--------------	-----------	-------	---------	----------

CZEŚĆ NIEURZĘDOWA.

STANISŁAW KEMPF-SOKORSKI

Równe Woł.

Organizacja pracy w klasie I. Gimnazjum nowego typu.

(Referat wygłoszony na konferencjach w Kowlu, Łucku i Równem dla nauczycieli szkół średnich ogólnokształcących państwowych i prywatnych w październiku r. b.).

20 sierpień 1933 r. to dzień wprowadzenia w życie ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa. Ustawa ta, wywołana troską o przyszłość państwa, wprowadza takie zasady ustroju szkolnictwa, które mają Państwu ułatwić organizację wychowania i kształcenia ogółu na świadomych swych obowiązków i twórczych obywateli Rzeczypospolitej.

W związku z tą ustawą nastąpić musi przebudowa wewnętrzna szkoły, skierowanie młodego pokolenia na inne tory, by szkoła nowa wydawała jednostki silne i karne, a takimi będą ci, którzy będą silnymi w całej swej strukturze; jednostki karne wewnętrznie, które będą mogły poświęcić się dla dobra ogólnego i związać swe istnienie z państwem.

By spełnić swój cel nowa szkoła oparta jest na nowym programie, zasadniczo różnym od programu dotychczasowego. Nowy program ma zatem nową treść.

Gimnazjum dotychczasowe miało za zadanie „wychować skupione umysły i pogłębione charaktery“, a szkoła średnia ogólnokształcąca obecna, w skład której wchodzi 4-letnie gimnazjum ma za zadanie, jak głosi art. 19 ustawy „dać młodzieży podstawy pełnego rozwoju kulturalnego, przygotować ją do czynnego udziału w życiu zorganizowanego w ramach państwowych społeczeństwa oraz przygotować ją do studiów w szkołach wyższych“. Dotychczasowy więc cel gimnazjum — naukowy, bo przygotowanie do studiów wyższych, w nowej szkole schodzi na plan drugi, by zrobić miejsce celowi szerszemu i donioślejszemu, bo wychowawczemu, przygotowania do życia: wyrobić ze swych wychowanków przyszłych obywa-

teli, świadomych swych obowiązków, jakich państwo od nich będzie wymagać.

Nowa szkoła ma więc cel doniosły, nie może jednak cel ten pozostać tylko celem pięknym — musi przyjąć szatę realną, musi być wcielony w czyn, — a tego dokonać może nauczycielstwo. Ale dokona tego nauczyciel wtedy jedynie, gdy sam uprzednio przeobrazi się wewnątrznie, gdy celem szkoły nowej i jej doniosłością się przejmie, gdy na nową szkołę się nastawi i gdy tylko po otrzaśnięciu się z szaty starego programu przestępować będzie próg klasy pierwszej.

Zyjemy w czasach twórczej pracy, — czasach wyścigu pracy, — ten więc nowy trud, „dostojny trud realizacji“ naszego wysiłku nie jest nam obcy. By jednak trud ten nasz wydał owoce, trzeba właściwie zorganizować pracę na terenie gimnazjum. Chodzi tu bowiem o pewien wysiłek wspólny, o pewien wspólny czyn, o pewną jedność, boć nauczyciel jest jakgdyby budowniczym, wznoszącym swoją część gmachu, wspartego na jednym fundamencie; ma on wznosić go tak, by gmach ten wyrósł potężny, by wyrósł jednaki — a do tego prócz trudu każdego ze współpracowników, prócz znajomości zasad całości, potrzebna jest koniecznie dobra organizacja pracy, tylko bowiem wtedy trudy poszczególne będą scalone, tylko więc wtedy będzie można mówić o ich wynikach.

Z tego też względu uważam, iż na terenie dzisiejszego gimnazjum, które pod jednym wspólnym dachem mieści klasę pierwszą, jako zaczątek nowej szkoły i gimnazjum wyższe tj. 5 klas IV—VIII, tworzących zamknięty kompleks programowy, że w roku bieżącym rozpoczynamy nową pracę, różną od pracy dotychczasowej i tę ostatnią równocześnie pełniąc uważam, iż konieczne jest powołanie do życia Komisji klasy pierwszej, która będzie miała za zadanie zorganizować pracę w tej klasie zgodnie z postulatami i założeniami nowego gimnazjum.

I wydaje mi się, że komisja ta, to jakby zawiązek ludzi dobrej woli, powołanych dla tworzenia dzieła wielkiego, — to jakby grono sprzysiężonych, podejmujących walkę o lepsze jutro i dających zawzięcie i wprost uparcie do czynnej postawy w dokonaniu zamierzonego dzieła. — Komisja ta, to jakby ożywcze źródło, z którego będzie tryskać duch nowej szkoły, — to jakby związek wspólnej idei czynu, jednego dążenia do wydania silnych ludzi—obywateli.

I wydaje mi się, że właśnie w roku bieżącym, gdy szkoła nowa stawia dopiero pierwsze swe kroki, zawiązek ten jest nieodzowny, by wytyczyć kierunek i wskazać wyraźną drogę, jaką właśnie dążyć należy.

Szczególniej zaś konieczność powołania powyższej Komisji znajduję i w tem, że niektóre przedmioty kl. I. nowej i kl. IV. starej mają wspólne tematy np. geografia Polski, historia

starożytna, jęz. polski (Iljada i Odysea, w kl. I. są odpowiednio dobrane wyjątki, a w kl. IV i V dawnej Iljada i Odysea „w skróceniu“), częściowo biologia (w kl. IV życie organizmu w związku z jego budową wewnętrzną i w zależności od środowiska), również zajęcia praktyczne, — ponadto, że uczą tych przedmiotów ci sami nauczyciele, stąd wielkie niebezpieczeństwo by np. program kl. IV dawnej nie był stosowany w kl. I nowego gimnazjum, co jest bardzo łatwe i nieraz wprost niedostrzegalne dla nauczyciela, a zaznaczam raz jeszcze, iż program nowy jest inny i ma inną nową treść. Rozszerzać zaś ram nowego programu nie można, gdyż materiał naukowy w programie nowym został specjalnie tak dobrany, by cel zasadniczy szkoły tj. wychowawczy został zrealizowany; rozszerzanie więc programu nie dopomoże, lecz popsuje rozpoczętą pracę.

Organizacja i zadanie Komisji.

Do Komisji wchodzi: dyrektor gimnazjum, nauczyciele uczący w kl. I, generalna wychowawczyni dziewcząt i lekarz szkolny.

Zadania komisji: główne zadania komisji, to zorganizowanie zgodnie z charakterem nowej szkoły planowej pracy tak wychowawczej, jak i dydaktycznej. Jest co do tego wyraźne polecenie Ministerstwa WR. i OP., a mianowicie w uwadze do ogólnej instrukcji, dotyczącej programu nauki w kl. I gimnazjum państwowego według nowego ustroju czytamy: „polecam się, aby wszystkie szkoły, stosując w roku szkolnym 1933/34 powyższą instrukcję, uwzględniały już ogólne zasady wychowawcze i dydaktyczne, podane w tych uwagach. Obowiązuje to przede wszystkim gimnazja, utworzone z kl. II dotychczasowego gimnazjum niższego, a więc wszystkie na naszym terenie klasy I-sze.

Do tego zaś konieczny jest stały kontakt nauczyciela z nowym programem, a praca komisji musi być ciągła. Na posiedzeniach komisji muszą być rozpatrywane zagadnienia, wynikające z ducha nowych programów, muszą też być referowane same programy i omawiane doświadczenia z pracy na terenie kl. I.

Ma więc komisja dwa zadania podstawowe: 1) zorganizować planową pracę wychowawczą i dydaktyczną, do realizacji której są powołani wszyscy nauczyciele uczący w kl. I. i 2) podsysać ciągle, że tak powiem, naprowadzać na szlak nowego programu, na przebudowę i przeistoczenie się wewnętrzne, na nagięcie się nauczyciela i nastawienie na nowy program.

Realizacja nowego programu wymaga pracy twórczej, a ta będzie możliwa tylko wtedy, gdy będzie wsparta na poważnym

podłożu pedagogicznym, które zdobyć można przez odnośną lekturę. Na posiedzeniach zatem komisji muszą się znaleźć sprawozdania artykułów pism, czy wydawnictw, które poruszają zagadnienia związane z nową szkołą (kwartalnik „Zrób” czasopismo „Oświata i Wychowanie”, nowy miesięcznik „Gimnazjum”, wydawnictwa Gebethnera i Wolffa w Warszawie w związku z realizacją nowych programów i in.), nadto referaty sprawozdawcze z ostatniej literatury pęgagicznej.

Komisja odbywa stałe posiedzenia w ciągu roku szkolnego. Posiedzenia te winny być przewidziane w ogólnym planie pracy gimnazjum.

Posiedzenia komisji są zwyczajne i nadzwyczajne.

Posiedzenia zwyczajne, o ile chodzi o charakter obrad, dzieli na posiedzenia: a) organizacyjne, b) kształcące i c) sprawozdawcze.

Oprócz posiedzeń zwyczajnych odbywają się przy końcu każdego okresu klasyfikacyjne posiedzenia komisji dla ustalenia ocen z poszczególnych przedmiotów, oceny z zachowania się i opinii o uczniu.

W ciągu roku szkolnego przewiduję 7 posiedzeń zwyczajnych Komisji, a mianowicie: jedno organizacyjne, cztery kształcące i dwa sprawozdawcze.

Terminy i tematy posiedzeń komisji.

1) posiedzenie organizacyjne na początku roku szkolnego, na którym winny być omówione i przyjęte:

a) plan pracy komisji na cały rok t. j. wytknięcie konkretnie pracy na cały rok,

b) organizacja wychowania (plan pracy opiekuna klasowego, postawa wychowawcza nauczycieli, udział nauczycieli w pracy wychowawczej, zaznajomienie się z charakterystyką dziecka),

c) organizacja nauczania (rozkłady materiałów nauczania z uwzględnieniem korelacji, wyzyskanie walorów wychowawczych nauczanych przedmiotów, realizacja nauki obywatelskiej),

d) zagadnienia związane z nauczaniem (podręcznik, wycieczki, lektura, ćwiczenia piśmienne i in.).

2) dwa posiedzenia sprawozdawcze przy końcu półrocza i końcu roku. Na posiedzeniu sprawozdawczem da sprawozdanie opiekun klasowy, poszczególni nauczyciele ucący w kl. I, generalna wychowawczyni dziewcząt i lekarz szkolny. W sprawozdaniach winny być podane osiągnięte wyniki pracy. Na podstawie tych sprawozdań wyciągnąć trzeba wnioski do dalszej pracy; na posiedzeniu sprawozdawczem półrocznem będą wprowadzone ewentualne modyfikacje do zakreślonego planu pracy, na posiedzeniu zaś sprawozdaw-

czem rocznem będą przyjęte wytyczne do pracy na następny rok szkolny np. będzie rzucone zagadnienie do przemyślenia, by na początku roku przystąpić do przemyślanej i wspartej na rocznem doświadczeniu organizacji pracy.

3) jedno posiedzenie kształcące w połowie każdego okresu dla dzielenia się doświadczeniami z pracy tak dydaktycznej, jak i wychowawczej, omawianie trudniejszych zagadnień w związku z realizacją programu, referowanie programów poszczególnych przedmiotów nauczania, praca samokształceniowa nauczycieli i in. Te posiedzenia mają nastawiać na nową szkołę, mają przyczynić się do istotnej realizacji programu, bo do realizacji ducha nowej szkoły, — te właśnie posiedzenia mają być onem źródłem ożywczem, o którym wspomniałem na początku.

Komisja kl. I. może ponadto zebrać cenny materiał, oparty na obserwacjach i faktach, których dostarcza codzienna praktyka.

Posiedzenia nadzwyczajne zwoływane są w miarę potrzeby. Na posiedzeniach tych omawiane będą lekcje pokazowe odbyte w kl. I. dla grona nauczycieli, jak również te zagadnienia kl. I., które wysunie samo życie szkolne. Organizowane lekcje pokazowe w kl. I. niech będą poprzedzane krótkim, kilkunastominutowym referatem, poruszającym to zagadnienie, ilustracją którego będzie dana lekcja.

Na posiedzeniach komisji kl. I. tak zwyczajnych jak i nadzwyczajnych mogą być nauczyciele, nie uczący w kl. I. Jest to wskazane, bo z każdym rokiem nowa szkoła rozszerzając się wciągać będzie do swego grona tych nauczycieli, którzy jeszcze nie uczą w kl. I. nowego gimnazjum, — a trzeba dążyć do tego, by następne lata coraz wyraźniej i silniej były owiane nowym duchem.

Zanim przystąpię do szczegółowego rozpatrzenia wysuniętych zagadnień, zatrzymam się krótko nad sprawą, zdaniem mem najistotniejszą, to jest zaznajomieniem się z programem. Uważam, iż każdy nauczyciel, by mógł spełnić swoje zadanie, musi dokładnie znać program swego przedmiotu, a dlatego musi go gruntownie przestudjować.

W nowej szkole jest wyraźna dążność do skupienia pracy nauczycielstwa dokoła jednego wspólnego ośrodka, z tego też względu nie może nauczyciel, uczący w kl. I, ograniczyć się tylko do przestudjowania programu swego przedmiotu, gdyż wtedy nie obejmowałby całości. Każdy przedmiot nauczania w nowej szkole to jakby odcinek tylko, to jakby tylko część nierozzerwalnie z całością związaną, — a całością tą to jedność naszego harmonijnego oddziaływania, całością tą to my, ale my razem — my nie podzieleni, — program też każdego przedmiotu musi żyć życiem całej szkoły (w tym roku klasy).

Każdy zatem z nauczycieli uczących w kl. I, jako ten budowniczy, co dorzuca cegiełki do jednego gmachu, na wspólnym fundamencie wznoszonego, musi zaznajomić się również z programami pozostałych przedmiotów.

I dlatego, choć już były podane na kursach ustrojowych programy nowe, uważam, że dobrze będzie, gdy poszczególni nauczyciele w krótkich rzutach zreferują ogólnie swoje programy kl. I na tle programu całego danego przedmiotu. Będą te programy referowane przez specjalistów, którzy prócz programu przestudjowali ponadto podręczniki, poradniki czy wskazówki metodyczne autorów podręcznika, będą więc mogli należycie oświetlić, w ogólnych naturalnie rysach, program danego przedmiotu, co dla pracy wspólnej jest bardzo ważne.

Przy referowaniu programu trzeba jednak koniecznie uwzględniać postulaty i założenia na jakich program został zbudowany i w jakim stopniu dany przedmiot je realizuje. Chodzi tu o podstawy psychologiczne, wychowawcze, o t. zw. pochylenie życiowe, zasadę korelacji i oś zasadniczą programu: Polska i Jej kultura.

Zagadnienia związane z wychowaniem.

Szkola nowa ma za zadanie wychować człowieka — obywatela, wychowanie w założeniach nowego programu uznano za najistotniejsze zadanie szkoły, by więc spełnić to wielkie zadanie musi sama szkoła tworzyć społeczność dobrze zorganizowaną, musi więc przede wszystkim grono nauczycielskie tworzyć zespół harmonijny i konstruktywny, — praca każdego nauczyciela winna być twórcza i owocna. Praca zatem zespołowa grona, ale uaktywniana w szkole, to główny regulator prac nowej szkoły. I twierdzę, że bez tej atmosfery w szkole nie będzie można skutecznie realizować założeń nowej szkoły.

Z powyższego wypływa wskazanie katerygryczne, a mianowicie: praca wychowawcza w szkole nie może być traktowana w sposób przygodny i bezplanowy, lecz musi opierać się na systematycznym, przystosowanym do właściwości psychicznych dziecka i konsekwentnie realizowanym planie pracy.

W pracy wychowawczej biorą udział wszyscy nauczyciele, bo każdy nauczyciel „wychowuje i uczy uczniów powierzonych jego opiece“, ma więc każdy nauczyciel przyczyniać się w zakresie swej pracy do należytego biegu życia szkolnego i ma współdziałać w wytwarzaniu harmonijnej atmosfery. Poczynania nauczycieli na terenie kl. I koordynuje opiekun klasowy, który jest szczególnie odpowiedzialny za stan wychowawczy swej klasy.

Niezmiernie ważną więc rzeczą jest opracowanie planu wychowawczego dla kl. I, nie mogą to być jednak tylko ogólnie

niki, lecz musi być wyraźnie postawione zagadnienie, jako podstawa na której dany plan jest zbudowany i muszą być podane konkretne środki oddziaływania dla realizacji wysuniętego zagadnienia. Plan pracy winien być omówiony na Komisji kl. I.

W planie wychowania trzeba uwzględnić nastawienie życiowo-praktyczne, nadto należy pamiętać o okresie rozwoju w jakim młodzież kl. I się znajduje. Jest to okres przejściowy i trudny, praca więc wychowawcza musi być oparta na podstawach psychologicznych, i otoczona opieką i głęboką troską.

Ze względu na nastawienie nowej szkoły należy dążyć w kl. I do wyrobienia obowiązkowości, dokładności i zaprawiania do porządku. Jest to ważne, nowy program wyraźnie mówi, że „rozbudzając w młodzieży wstręt do brudu i rozwijając kult ładu i czystości, dajemy jej jedną z najważniejszych podstaw wychowania nie tylko estetycznego, ale i moralnego”. Trzeba zatem zwracać uwagę na czystość w klasie, na utrzymanie ławki czy stolika, zeszytu, książki, — na pozostawienie po sobie ławki, na stan klasy po lekcjach, czy pracowni po zajęciach, — będzie to zarazem zaprawianie do oszczędzania, ale oszczędzania pośredniego, tak ważnego również w życiu.

Musimy dążyć do wyrobienia karności, ale karności wewnętrznej, — do zaprawiania do pracy, ale pracy rzetelnej, do umiłowania pracy, — do wytworzenia tego, co Amerykanie nazywają „poezją pracy”, — od kl. I trzeba konsekwentnie i jednolitym frontem kłaść podwaliny, kłaść fundamenty pod cnoty obywatelskie, tak niezbędne w życiu przyszłego obywatela.

Czynnikami do realizacji programu wychowania będą:

- 1) bezpośredni nasz wpływ na uczniów tak w szkole jak i poza szkołą, życzliwy i opiekuńczy stosunek do ucznia, sympatja, przywiązanie i zbliżenie się do dziecka, a tem samem zniweczenie dystansu między uczniem a nauczycielem i czynny udział nauczyciela w życiu zbiorowym młodzieży,
- 2) nauczanie — nauczyciel wyzyska kształcące i wychowawcze walory nauczanego przedmiotu, zastosuje właściwe metody, by wyrabiały aktywność, samodzielność ucznia i rzetelny stosunek do pracy,
- 3) życie zbiorowe młodzieży — (gmina klasowa, organizacje szkolne), to ważny środek, mający uznanie pedagogiki współczesnej, chodzi tu o opiekę nad organizacją, wnikanie w treść i działalność danej organizacji, — tu bowiem młodzież winna zaprawiać się do czynnego udziału w pracy zbiorowej, osiągnąć zrozumienie swych obowiązków i przy-

gotować się praktycznie do późniejszego życia społeczno-obywatelskiego,

- 4) lektura umiejętnie dobierana i prowadzona, rozmowy i pogadanki nauczyciela z młodzieżą, wycieczki.
- 5) współdziałanie nauczycieli, uczących w kl. I,
- 6) współdziałanie szkoły i domu, — szkoła zapozna rodziców z nowym ustrojem szkolnictwa, z tem co wnosi i daje nowa szkoła, z nowym programem, by rodzice zrozumieli poczynania nowej szkoły. W ten sposób szkoła będzie oddziaływać na rodziców, a wtedy zwiąże się szkoła z domem w realizacji jednego wspólnego celu.

I jeszcze jedno. Młodzież za wszelką cenę żąda podziwiania, „entuzjazm wylewa się z serca dziecka, niby źródłana woda“ i tu jest wspaniały teren dla wychowawcy. „Cześć dla bohaterstwa i wielkości może ukształtować duszę chłopca na miarę własnych przyszłych wielkich czynów. Może ocalić dziewczynę przed błędnym ognikiem pokusy. Bohater, ukazany młodzieży, jest najwspanialszym bodźcem do wspinania się wzwyż po stromych schodach ideału“. (E. Kobylińska).

Niech więc nauczyciel-wychowawca moment ten wyzyska w swej pracy, niech pielegnuje zdolność podziwiania u dzieci. I niech nauczyciel ukazuje młodzieży Polskę, — chodzi mi o to, co nazwę obecnością Polski w szkole. Niech „Polska spływa na ławki szkolne niepostrzeżenie, niech nieustannym łagodnym strumieniem sący się w żywe serca dzieci, a od czasu do czasu obecność jej niech przejawia się samorzutnie słowem, pieśnią czy okrzykiem“. (E. Kobylińska).

Niech oś zasadnicza nowego programu — Polska i Jej kultura — ma jak najszerze zastosowanie w naszej pracy szkolnej, niech łączy, jednoczy i koordynuje wszystkie nasze poczynania.

Przy organizacji pracy wychowawczej trzeba zatem pamiętać, że szkoła ma wydać świadomych swych obywateli, a dlatego musi szkoła zapewnić możliwie najwyższe wyrobienie religijne, moralne, umysłowe i fizyczne, oraz najlepsze przygotowanie do życia. Tylko więc planowa, celowo przemysłana, dostosowana do zespołu i na podstawach naukowych oparta praca, — praca rozłożona na etapy, odpowiadające rozwojowi poszczególnych klas, — praca wzajemnie koordynująca wszystkie czynniki, współdziałające w oddziaływaniu wychowawczem, — tylko taka praca może wydać rezultaty.

Zagadnienia, związane z nauczaniem.

Prócz planu wychowawczego niezbędne są rozkłady materiałów dla każdego nauczanego przedmiotu. Rozkład materiału, to jakby „budżet nauczania“, a bez budżetu życie zespołu jest nie do pomyślenia.

Rozkład materiału musi być przemyślany i konkretny, bo rozkład materiału, który jest tylko programem wpisanym w czterech równych częściach, jest tylko czczą formalnością, a więc do wyników pracy się nie przyczyni.

Przy opracowaniu rozkładu materiału trzeba przestrzegać wskazań programu, co do kolejności działów, dostosować materiał do warunków lokalnych (pomocze naukowe), ocenić materiał nauczania z punktu widzenia metodycznego, a więc zastanowić się, które partje materiału podać drogą wykładu, co może uczeń sam przygotować w domu, co drogą dyskusji, co można przerobić drogą ćwiczeń (praca samodzielna ucznia), co drogą bezpośredniej obserwacji (wycieczka), co z zastosowaniem lektury uzupełniającej, czy drogą samodzielnych wypracowań uczniowskich. Trzeba przewidzieć jakie ćwiczenia geograficzne i przyrodnicze będą wykonane, bo nowy program wyraźnie mówi, że ćwiczenia mogą odbywać się pod kierunkiem nauczyciela, — jakie działy ćwiczeń piśmiennych będą stosowane np. słownikowe, redakcyjne. (Nie chodzi tu jednak bynajmniej o ustalanie zgóry tematów).

Ważną więc rzeczą jest opracowanie rozkładu materiału, dobry zaś rozkład materiału wróżyć będzie o wynikach naszej pracy. A na wyniki musimy zwracać uwagę, bo nowa szkoła chce widzieć realne wyniki pracy — i dlatego wyniki nauczania podane w programie, to jakby sygnały ostrzegawcze naszej pracy.

Jeżeli chodzi o sposób przygotowania rozkładu materiału, to obecnie zalecany jest sposób następujący: na początku roku nauczyciel rozkłada materiał ramowo na każdy okres, a na pierwszy okres szczegółowo. Na początku każdego następnego okresu, na podstawie doświadczeń i wyników okresu poprzedniego, dokonywuje się rozkładu szczegółowego na dany okres.

O ile chodzi o rozkład szczegółowy, to materiał nauczania na dany okres winien być rozdzielony na poszczególne tygodnie, — jest to niezmiernie ważne ze względu na korelacje, gdyż ułatwia stałe porozumiewanie się ze sobą nauczycieli pokrewnych przedmiotów.

Przechodzę teraz do zagadnień związanych z realizacją nauczania według nowych programów. Zagadnienia te są niezmiernie ważne, bo niejednokrotnie inaczej stawiają sprawę, niż program dotychczasowy. Dlatego też znaleźć się muszą na warsztacie prac Komisji, oczywiście, że zależnie od samego zagadnienia będą szerzej lub wężej traktowane. Zatrzymam się nieco nad niemi, gdyż uważam, iż ułatwi to orientację w szerokim labiryncie zadań i zagadnień dzisiejszej szkoły.

1. Metody nauczania. Program nie jest podręcznikiem metodyki, są natomiast w programie podane zasadnicze wytyczne i drogi dla pracy nauczyciela. Nie jest podana w programie

jakaś jedna obowiązująca metoda, jest tylko obowiązująca zasada: każda metoda jest dopuszczalna, ale pod warunkiem, że daje najlepsze wyniki i rozwija ucznia.

Nicią, która przewija się przez program, jest silne podkreślanie aktywnego stosunku ucznia do przedmiotu, a więc czynna postawa ucznia, czynne ustosunkowanie się do zagadnień, żywy udział w pracy szkolnej każdego ucznia i całej klasy jako zespołu, chodzi więc o tę, jak nazywa to program, „samodzielną współpracę” ucznia, która polegać będzie na braniu żywego i czynnego udziału w całej pracy w szkole i w domu.

Do tego konieczne jest wyzyskanie zainteresowań i zamiłowań młodzieży. Program wskazuje, iż by wzmóc zainteresowania młodzieży należy w miarę możliwości uwzględniać indywidualne zamiłowania czy to przy doborze lektury, czy tematów do ćwiczeń i in.

Wiadomości w miarę możliwości należy czerpać z obserwacji, z wycieczek, pokazów, doświadczeń, z pracy w urządzeniach szkolnych, trzeba stosować jak najszerzej ćwiczenia, wystrzegać się werbalizmu tj. biernego przyjmowania wszystkiego przez ucznia, tylko bowiem samodzielny wysiłek ucznia spowoduje pozytywne ustosunkowanie się względem samej pracy i tylko wtedy można mówić o realnych wynikach tej pracy. Nauczyciel ma więc być organizatorem, kierownikiem, i że tak powiem za Znanieckim, przodownikiem pracy klasy i pracy samodzielnej ucznia.

Specjalną uwagę zwraca program na opracowanie lektury. Należy unikać schematów, podejść zaś do utworu nie od strony badacza literatury, lecz od strony czytelnika, a dlatego omawianie dzieła literackiego, to raczej omawianie zagadnień, związanych czy to z tłem, czy z wartością rzeczową, czy ideową. Ma więc zbliżyć nauczyciel ucznia do utworu i w ten sposób pobudzić jego zainteresowanie.

Ważnem w nauczaniu jest wyzyskiwanie obrazów, ale nie tylko dużych tablic, lecz i ilustracji, które znajdują się w podręczniku. Obraz działa uczuciowo, wywołuje przeżycia, wpływa na aktywność ucznia, nadto obraz odgrywa ważną rolę, jako ilustracja życia epoki. Ilustracje uprzyęstniają też poznanie przejawów kultury materialnej i in., musi jednak obraz mieć wartość estetyczną, musi być dobra reprodukcja, by cel swój spełniła.

Po umówieniu poszczególnych ustępów i większych utworów należy wkońcu zebrać materiał, dotyczący omawianego zagadnienia i wysunąć stąd pewne wnioski ogólne. To jest „najważniejsza, najwdzięczniejsza, najbardziej odpowiedzialna, zarazem oryginalna czynność wyprowadzenia z wyników pracy ucznia uogólnienia. Zorganizować tę pracę myślową i sku-

tecnie nią pokierować jest obowiązkiem nauczyciela, od którego żaden podręcznik ani może, ani nie powinien uwolnić". (Z. Klemensiewicz).

W kl. I trzeba też zwrócić baczną uwagę na formy wypowiedziania się ucznia, a mianowicie na sprawozdanie i zorganizowaną rozmowę, czyli dyskusję.

„Sprawozdanie jest jedną z najważniejszych i najpowszechniejszych form wypowiadania się nie tylko w nauce szkolnej, lecz także w życiu praktycznym. To też na tę formę trzeba zwrócić uwagę od samego początku nauki i doprowadzić w kl. I. do takiego jej opanowania, by w klasach wyższych, była ona już naturalną i swobodną formą wypowiedzenia się ucznia. Drugą również ważną formą jest dyskusja — winna ona być również otoczoną staranną opieką przez nauczyciela już od samego początku nauki". Trzeba dbać o to „by jak najwięcej uczniów brało udział w dyskusji, a także dążyć do utrzymania rozmowy klasowej w granicach pożytecznych dla rezultatów nauki". A dlatego wybierze nauczyciel zagadnienie jak najbardziej interesujące dla ogółu klasy, będzie próbował wciągnąć do rozmowy także jednostki małowówne i nieśmiałe, również będzie dbał o jak najściślejsze sformułowanie zagadnienia oraz dostarczenie konkretnego materiału do dyskusji w postaci przygotowanych zgóry krótkich wypowiedzeń ustnych lub piśmiennej poszczególnych uczniów.

Należy przy każdej sposobności „przyzwyczajając młodzież do możliwie rzeczowego, przedewszystkiem zaś zwięzłego wyrażania się w mowie i piśmie, wykorzeniać natomiast niezdrową skłonność do frazeologii i gadulstwa".

Trzeba dbać o poprawność języka polskiego, tak w słowie jak i piśmie, zwracać nadto uwagę na wysławianie się ucznia, — do tego powołani są wszyscy nauczyciele.

Przy nauczaniu b. ważne jest powtarzanie przerobionego uprzednio materiału. Należy unikać tego mechanicznego, szablonowego powtarzania podręcznikowego według kolejnych lekcji czy też nawet kolejnych paragrafów podręcznika, chodzi tu o t. zw. powtórzenie „łączne", by i tutaj było zainteresowanie ucznia, by i przy powtórzeniu uczeń był aktywny, a wszak przy powtarzaniu uczeń może operować posiadanymi wiadomościami, dlatego też może być wyzyskany do czynnej współpracy.

Materiał nauczania jest dostosowany do sił ucznia przeciwnego i nie może być rozszerzony. Nauczyciel musi wymagać od ucznia dokładnego i gruntownego opracowania przerobionych zagadnień. Nie to będzie bowiem ważne co nauczyciel podał uczniom, ale to co uczniowie sobie przyswoili. Tym zaś uczniom, którzy interesują się bardziej danym zagadnieniem nauczyciel wskaże lekturę uzupełniającą, skieruje ucznia do kółka naukowego i in.

Nowy program wprowadza aktualizację czyli uwspółcześnienie, które ma nastąpić „przez wysuwanie na plan pierwszy tych zagadnień z przeszłości, które wiążą się z teraźniejszością. Aktualizacja winna być rzeczowa i zmierzać do tego, by uczniowie samorzutnie tworzyli potrzebne skojarzenia”. Powiązanie współczesności z dawnymi faktami musi wpływać zatem z treści, przedmiotem zaś aktualizacji jest sama treść, jest rzecz, wyraz. Zagadnienie aktualizacji winno być uwzględnione w planie pracy nauczyciela — a więc przy rozkładzie materiału. Należy jednak pamiętać, by młodzież przy tem była aktywna i by samodzielnie tworzyła porównania.

Trzeba zdawać sobie również sprawę i z tego, że obecna I klasa gimnazjum, to nie I kl. dawna, że nie mamy przed sobą dzieci 10-letnich, lecz 12—13-letnie, a dlatego należy wystrzegać się infantylnego podejścia do zagadnień.

Chcę tu również zaznaczyć, iż w roku bieżącym obowiązuje dla języków obcych nowożytnych program dawnej kl. III. gimnazjum. Przy nauczaniu jednak należy stosować wytyczne nowego programu.

By więc wykonać program trzeba dokładnie go znać, ponadto dobrze przemyśleć plan pracy i metodę nauczania, przede wszystkim zaś gruntownie przygotowywać się do każdej lekcji, by nie zboczyć, bo o to nie trudno.

2. Podręcznik — program jest ściśle związany z podręcznikiem. Podręcznik jest b. ważnym dla ucznia, jest to bowiem jego pierwsza pomoc naukowa, to też, uczeń musi się oswoić z podręcznikiem, musi nauczyć się go czytać, korzystać z niego, musi się z nim, że tak powiem, żyć. Podręcznik dla ucznia ma być nie tylko ważną pomocą jego pracy w szkole, ale nade wszystko niezawodną pomocą w pracy domowej. Podręcznik ma być rzeczywiście pomocą dla ucznia, nie ma zaś umożliwiać bezmyślnego i pamięciowego przyswajania sobie wiadomości bez ich przetrawienia. Program mocno wskazuje na wyrobienie umiejętności posługiwania się podręcznikiem, podręcznik ma być nie tylko środkiem do utrwalenia w domu wiadomości nabytych w szkole, ale ma służyć także jako punkt wyjścia w przerabianiu w szkole nowego materiału.

Nauczyciel musi też sam dobrze poznać podręcznik i wyzyskać jako pomoc w nauczaniu, nadto winien zapoznać się ze wskazówkami metodycznymi czy poradnikami metodycznymi dla nauczyciela, wydanymi przez autorów podręczników. Wskazówki te odnoszą się specjalnie do danego podręcznika, wskazują więc nauczycielowi, jak należy podejść do podręcznika, są pomocą i radą w jego stosowaniu, bo, jak jeden z autorów podręcznika mówi: „pożytek pełny przynieść może tylko ścisła współpraca autora podręcznika, nauczyciela i ucznia. Pierwszy pobudza, poddaje, przygotowuje, drugi w szczegółach rzecz organizuje zależnie od tak różnorodnych warunków pracy

szkolnej, trzeci wysiłkiem swoim zdobywa wiedzę, którą tamci dają mu w postaci zagadnień do zdobycia". (Z. Klemensiewicz).

Związać więc trzeba i to koniecznie nauczanie z podręcznikiem, nie mówiąc o tem, jakie znaczenie w życiu przyszedł ma umiejętność czytania i studjowania podręcznika.

Nie trzeba jednak uważać, że podręcznik pozbawia nauczyciela samodzielności, byłoby to złe, podręcznik daje przykłady, nie wykluczają one jednak innych, oryginalnych, może bardziej celowych i skutecznych. Przy stosowaniu podręcznika może i winna przejawiać się indywidualność nauczyciela. Szkoła wszak jest instytucją żywą, nauczyciel jednostką twórczą, musi więc ciągle postępować naprzód.

3. Notatki — sprawa niezmiernie ważna. Program mówi o notatkach jako o oddzielnych zeszytach przedmiotowych, mogą to być i zeszyty z wolnemi kartkami, gdyż program wspomina, że prace uczniowskie można składać nauczycielowi na kartkach. Nie należy zatem dopuszczać do prowadzenia bruljonów i do przepisywania w domu tych notatek.

Notatki winne być otoczone opieką nauczycieli, trzeba wdrażać i zaprawiać, a więc uczyć notowania. Program mówi wyraźnie, że w tych osobnych zeszytach będą uczniowie „zapisywali pod kierunkiem nauczyciela". Podkreślę, iż np. zeszyt do słówek łacińskich winien być prowadzony w klasie „czynność ta winna odbywać się tylko na lekcji, w zasadzie dopiero po zrozumieniu i przełożeniu tekstu".

Nauczyciel winien przeglądać notatki, gdyż notatki mają służyć uczniowi jako ślad pracy szkolnej, a więc do pracy domowej. W programie czytamy: „w domu nastąpi, uporządkowanie i opracowanie przerobionego materiału przy pomocy podręcznika i notatek-spostrzeżeń z ćwiczeń", „w żadnym przypadku podręcznika nie powinny zastępować notatki", „jeżeli zajdzie potrzeba zanotowania uwagi uzupełniającej, nauczyciel winien ją bardzo starannie zredagować i dopilnować dokładności zapisu".

Przestrzega też program przed notatkami, w których jest „utrwalenie słów nauczyciela" tj. temi nieudolnemi stenogramami uczniowskimi, które w żadnym wypadku jako podstawa do pracy użyte być nie mogą, nadto przed pięknami, malowaniami rysunkami, które są najczęściej kopjami podręcznika i wymagają tyle nieprodukcyjnej pracy w domu.

4. Lektura — program zwraca dużą uwagę na lekturę młodzieży, jako ważne uzupełnienie pracy szkolnej, a także wyzyskanie jej dla celów wychowawczych. Lektura służyć będzie jak celom poznawczym, tak i emocjonalnym.

Program rozróżnia lekturę:

a) obowiązkową, tj. ten niezbędny fundament do pracy w jęz. polskim, łacińskim i biologji.

b) uzupełniającą — zalecana jest młodzieży dla pogłębienia, czy uzupełnienia wiadomości zdobytych w szkole i dla obudzenia większego zainteresowania danym zagadnieniem.
i c) domową — lektura ta winna być przedewszystkiem wyzyskana dla celów wychowawczych, a dlatego winna być otoczona należytą opieką ze strony opiekuna klasowego, który „wywiera wpływ wychowawczy na klasę, koordynuje poczynania innych nauczycieli na jej terenie“ i jest szczególnie odpowiedzialny za realizowanie na terenie swej klasy właściwego kierunku wychowawczego“. Ważny więc jest wybór lektury. — Opiekun klasowy będzie miał możność wyzyskać lekturę domową na zbiórkach wychowawcy z klasą, będą one ciekawe i więcej zainteresują, niż niektóre referaty.

W związku z lekturą wiąże się sprawa przystąpienia do tworzenia biblioteczek przedmiotowych, oddanych do dyspozycji poszczególnych nauczycieli, jak również ewentualnie biblioteczki klasowej, która byłaby pod zarządem opiekuna klasowego, lub gminy klasowej.

Należy też zwrócić uwagę na organizację czytelnictwa, od tego bowiem zależy wyrobienie metody czytania i przygotowanie do czytelnictwa samodzielnego.

W ścisłym związku z lekturą pozostają t. zw. wypracowania samodzielne, czyli opracowywania wybranych zagadnień przez uczniów. Wyrabiają one samodzielność, uczą poszukiwania i odpowiedniego opracowywania potrzebnego materiału, uczą planowej pracy. Będzie to zaprawianie ucznia do przygotowywania referatów — często bowiem spotykamy się w szkole z tak szumnie zwanymi referatami, gdy w rzeczywistości są to tylko liche kompilacje, a nieraz skróty podręcznikowe.

Ze względu na wyzyskanie aktywności ucznia mogą wypracowania te oddać cenne usługi przy nauczaniu. Program geografii podaje przykłady tematów takich wypracowań dla kl. I., które wyzyskane być mogą do dyskusji z całą klasą.

5. Ćwiczenia piśmienne. Program wprowadza ćwiczenia piśmienne:

a) klasowe i b) domowe.

Ćwiczenia piśmienne klasowe mogą mieć charakter albo sprawdzający, albo ćwiczący.

Ćwiczenia piśmienne domowe służą do utrwalenia materiału, samodzielnego opracowania tematu, przygotowania materiału i in.

Bardzo dużą uwagę poświęca program ćwiczeniom piśmiennym klasowym, ćwiczącym, wdrażają one bowiem do możliwie najlepszego opanowania danego przedmiotu, nadto ćwiczenia te sprawdzają również zakres posiadanej przez ucznia wiedzy, nie wprowadzają natomiast nastroju „klasowego“, czy czegoś „odświętnego“, a więc nastroju zdenerwowania, są zatem wydatne, a tem samem owocne.

Ćwiczenia klasowe ćwiczące mogą być w pewnych wypadkach rodzajem cichych zajęć, czy to samodzielnych, czy zespołowych.

Ćwiczenia piśmienne sprawdzające mają za zadania dać uczniowi możliwość sprawdzenia, czy dany dział został przez ucznia opanowany, lub też zorientowania się w stanie wiadomości i stopniu wyćwiczenia uczniów. Ćwiczenia te nie mogą też być jedyną decydującą podstawą klasyfikacji uczniów.

Temat ćwiczeń sprawdzających musi być dostosowany do ucznia: „nie powinien przekraczać sił przeciętnego ucznia”. Wypracowanie winno być poprawione jak najprędzej.

Program zaleca zwracać baczną uwagę na formę zewnętrzną wszystkich ćwiczeń piśmiennych; szczególnie w matematyce poleca przestrzegać, by wszystkie wyliczenia pomocnicze były koniecznie podane przez ucznia w tekście wypracowania.

Ilości ćwiczeń piśmiennych sprawdzających program nie ustala, pozostawiając to do uznania nauczyciela: „tak często, jak tego wymagać będzie potrzeba obiektywnego sprawdzenia wyników jego pracy”. O ile jednak chodzi o język polski, to program zaznacza, że „przynajmniej raz na sześć tygodni” ma nauczyciel poprawić dokładnie wypracowania wszystkich uczniów pisane doraźnie, co wskazuje, iż co najmniej 1 ćwiczenie sprawdzające winno być w ciągu 6 tygodni. Przy zadawaniu ćwiczeń domowych nauczyciel winien wyjaśnić, jak uczniowie mają się do wykonania pracy zabrać, tylko bowiem wtedy, gdy uczeń będzie wiedział i dobrze rozumiał o co chodzi, będzie mógł daną pracę samodzielnie wykonać.

O ile chodzi o poprawianie ćwiczeń, to ćwiczenia domowe winny być „jak najczęściej odczytywane w klasie i omawiane przez ogół uczniów”.

Program poleca przeglądać, ale bez obowiązku poprawiania, całokształt prac piśmiennych kilka razy w roku (3—4 razy).

Przy poprawianiu ćwiczeń t. zw. correctum trzeba uwzględnić czynną rolę ucznia, by nie było szablonowego rozdawania tylko zeszytów, lecz by było wyzyskanie danego ćwiczenia, jako czynnika kształcącego.

6. Korelacja. Nowy program mocno stawia przenikanie się wzajemne przedmiotów nauczania czyli t. zw. korelację. Zasada korelacji to podstawa nowych programów. By ten postulat jednakże był zrealizowany, konieczna jest ścisła współpraca i jak najczęstsze porozumiewanie się nauczycieli. W związku też z korelacją potrzebne są szczegółowe, bo tygodniowe rozkłady materiału.

W bieżącym roku na terenie kl. I jest to niezmiernie ważne, szczególnie jeżeli chodzi o język polski i historję, a w drugim półroczu i o język łaciński. Przedmioty te mają wspólne tematy np. teatr grecki, Maraton, zagadnienia te porusza i hi-

storyk i polonista. Konieczne więc jest jak najściślejsze i jak najczęstsze porozumiewanie się nauczycieli, w danym wypadku polonisty i historyka, by nie było powtarzania się i by lekcje historii nie stały się lekcjami języka polskiego, lub naodwrot.

7. Praca domowa ucznia. Nowa szkoła zwraca uwagę na pracę domową ucznia. Statut gimnazjum państwowego przewiduje, że „praca domowa ucznia, związana z przygotowaniem lekcyj, winna być tak normowana, aby nie obciążała go w klasie i ponad 2 godziny dziennie“, nakłada nadto obowiązek na opiekuna klasowego, by czuwał „nad wymiarem i rozkładem pracy domowej uczniów“. Na nauczyciela włożony jest obowiązek nie tylko uczenia w szkole, lecz organizowania i kierowania pracą domową poszczególnych uczniów.

W komentarzach programu czytamy: „nauczyciel zwróci uwagę uczniom na racjonalne i odpowiadające zasadom psychologii sposoby uczenia się na pamięć“, „żadnej części materiału gramatycznego nie można zadać do domu, nie przerobiwszy jej poprzednio wspólnie z uczniami“, „opanowywanie pamięciowe zdań lub wierszy łacińskich odbywać się powinno podczas lekcji szkolnych“, ćwiczenia muszą być wykonywane na lekcjach szkolnych, „niedopuszczalne jest zadawanie ćwiczeń geograficznych do domu“, tak samo „nie należy zadawać do domu przepisywania notatek, przerysowywania rysunków z ćwiczeń szkolnych“ i in.

Praca domowa ucznia winna więc być otoczona opieką Komisji. Program nie oddziela pracy szkolnej od pracy domowej, lecz wiąże ją w jedno, — jedna uzupełnia drugą, obie jako całość muszą być wyzyskane do spełnienia swego zadania.

Nie odrzuca więc nowa szkoła pracy domowej, owszem podkreśla ją, żąda tylko jej celowości.

W związku z pracą domową wiąże się sprawa zadawania przez nauczyciela lekcji do domu, które winno być zorganizowane. Nie może następować zadawanie dopiero wtedy, gdy dzwonek zadzwoni na koniec lekcji.

8. Wycieczki szkolne. Program nowy wprowadza wycieczki szkolne, jako ważny i nieodzowny czynnik tak w nauczaniu jak i wychowaniu. Poszczególne programy przewidują wycieczki, dlatego trzeba ująć wycieczki szkolne w pewien plan. Chodzi tu o pewien umiar, by nie było przesady pod tym względem, jak również, by wycieczka rzeczywiście spełniła swe zadanie. Wycieczka każda, nawet najkrótsza musi być przygotowana. Powtórzę tu zasadę postawioną przez jednego z autorów podręcznika: nie wolno prowadzić wycieczki nieprzygotowanej należycie i w miejsce sobie nieznane (prof. Pawłowski).

Zasada korelacji ma tu szerokie zastosowanie, wycieczka

bowiem geograficzna może być np. wyzyskana czy to przez biologa, czy też nauczyciela ćwiczeń cielesnych, — czy też przez obu równocześnie. Na wycieczkach należy zwracać uwagę, by uczniowie szanowali sprzęt szkolny i nie kreślili na mapach ołówkiem.

Podkreślam, iż tylko dobrze zorganizowana wycieczka spełni swój cel. Zaznaczę ponadto, iż bardzo ważnem i posiadającym duże walory jest opracowywanie sprawozdań po odbytej wycieczce, a więc marszruty wycieczki, zdjęć fotograficznych, pamiętnika wycieczki i in. — naturalnie dotyczy to przede wszystkim wycieczek dłuższych.

9. Ćwiczenia 10-minutowe i śródlekcyjne — przy organizacji pracy w kl. I trzeba pamiętać o prowadzeniu obowiązkowych codziennych 10-minutowych ćwiczeń gimnastycznych, które odbywać się winny przed lekcjami, nadto o 2—3 minutowych ćwiczeniach śródlekcyjnych w połowie każdej godziny lekcyjnej.

Ćwiczenia śródlekcyjne nie mogą być ćwiczeniami oddechowymi.

Równocześnie przy grach trzeba położyć główny nacisk na stronę wychowawczą. Rozrywki w kl. I „winny nosić charakter wyłącznie wewnątrzklasowy i nie mogą być traktowane widowiskowo“.

Chcę również nadmienić, iż ćwiczenia ranne nie mogą powodować znacznie wcześniejszego przychodzenia dzieci do szkoły, dlatego początek lekcji trzeba przesunąć raczej o 10 do 12 minut.

10. Przedmioty nadobowiązkowe. Program wprowadza w kl. I dwa przedmioty nadobowiązkowe: rysunki i muzykę. Ze względu na duże walory wychowawcze tych przedmiotów należy dążyć do stworzenia odnośnych zespołów. Nauka przedmiotów nadobowiązkowych odbywa się zrana, może się jednak odbywać i popołudniu zależnie od warunków miejscowych.

Uczeń obiera zasadniczo jeden przedmiot nadobowiązkowy (na drugi może zezwolić wyjątkowo Rada Pedagogiczna). Trzeba przestrzegać zasady, że przedmiot nadobowiązkowy, który został przez ucznia wybrany, staje się dla niego obowiązkowym zasadniczo na przeciąg całego roku szkolnego. Jest to bardzo ważne ze względów wychowawczych.

Należy też dążyć przy prowadzeniu muzyki do zorganizowania audycji muzycznych, na które może przychodzić ta młodzież, która nie uczy się muzyki. Audycje muzyczne ze względów wychowawczych są bardzo wskazane w szkole, nowy zaś program daje szereg wskazówek dla ich realizacji.

11. Doświadczenia z pracy czy to wychowawczej, czy też dydaktycznej na terenie kl. I, ciekawe poczynania, obserwacje

cje, lekcje, artykuły czasopism pedagogicznych, poświęconych realizacji nowych programów i in. posłużą jako cenny materiał do dalszej pracy, dlatego winny być poruszane na posiedzeniach Komisji.

12. Ocena ucznia. Przy końcu każdego okresu komisja kl. I ustala swą opinię o poszczególnych uczniach kl. I oraz ocenę z zachowania się. Ocenę wyników nauki w zakresie poszczególnych przedmiotów ustala nauczyciel danego przedmiotu. Ocena nauczyciela winna być jednak oparta na bardzo dokładnej znajomości postaci ucznia, na systematycznym badaniu postępów i wyników pracy ucznia, nie zaś na luźnych i przypadkowych spostrzeżeniach.

Ocenę z zachowania się ucznia i opinię o uczniu ustala komisja na podstawie wspólnego rozważenia warunków domowych życia i pracy ucznia, stanu zdrowia, uzdolnień i zamiłowań, ustosunkowania się do pracy nad danym przedmiotem, a więc stopnia zainteresowania, pilności i wytrwałości, wyników tej pracy i ustosunkowania się do życia klasy i szkoły. Ocenę wyników zachowania się i nauki notuje się w księgach szkolnych, przyczem każda ocena niedostateczna musi być w tej księdze krótko uzasadniona. Ponadto winna być zanotowana opinia komisji o uczniu wraz z uzasadnieniem w arkuszach indywidualnych. Arkusze indywidualne winny więc być założone dla każdego ucznia kl. I.

Zaznaczyć tu muszę, iż jakiegokolwiek egzaminy okresowe, czy uzupełniające nie mogą być stosowane.

Przesunąłem szereg zagadnień, rzuciłem sporo myśli, wyjętych z nowego programu, trzeba je tylko zebrać, uszeregować, umieścić w planie pracy, a przede wszystkim trzeba przejąć się niemi i je realizować.

I do tego właśnie, do tego ucieleśnienia nowych idei powołana jest komisja klasy pierwszej.

Niech więc doprawdy komisja ta stanie się tem źródłem życiodajnem, niech zeń tryska ożywczy prąd nowego jutra, — i niech te prądy udzielają się powoli i tej grupie młodzieży, której nie zostało danem iść szlakiem nowym.

JAN GRELA.

Luck.

Uwagi ogólne o organizacji pracy w oddziale V szkoły powszechnej w myśl nowych programów nauczania.

Artykuł niniejszy został umieszczony na łamach Dziennika ze względu na swą aktualność, gdyż dotyczy on organizacji pracy, opartej na nowych programach, nadto zawiera

on materiał, który w praktyce może ułatwić rozwiązywanie nasuwających się trudności w organizowaniu życia szkoły.

Jakkolwiek stanowisko Redakcji niezupełnie pokrywa się z niektórymi poglądami autora, artykuł ten został potraktowany jako podstawa dyskusyjna dla zainteresowanych sfer nauczycielskich w tem przeświadczeniu, że kilkuniesięczne stosowanie praktyczne nowych programów dostarczyło już wiele materiału doświadczalnego, który pozwoli nauczycielstwu zabrać głos w tej sprawie. *Redakcja.*

Okólnik Ministerstwa W. R. i O. P. Nr. 110 z dnia 14 lipca 1933 r. ogłoszony w Dz. Urz. Min. Nr. 8—9 z 31 lipca 1933 r. wprowadza od dnia 20 sierpnia 1933 r. nowe programy nauki w oddziałach I, II i V publicznych szkół powszechnych. W dołączonej do okólnika instrukcji podane są w całości programy tych trzech oddziałów.

Wprowadzenie nowego programu do klas I, II a w szczególności V z pominięciem klas III i IV wymaga pewnego wyjaśnienia.

Większość nauczycielstwa szkół powszechnych, która miała możność przesłuchania kursów programowo-ustrojowych i zapoznała się z ogólną strukturą programów nauczania w szkole powszechnej, rozumie to postanowienie Ministerstwa. Przeprowadzona obecnie reforma programów szkolnych nie jest reformą mechaniczną, któraby tylko częściowo zmieniła lub uzupełniała obowiązujące dotąd programy nauczania. Reforma programów nauczania jest reformą istotną, przeobrażającą całkowicie program nauczania w szkole, bez oglądania się na wytyczne programu dotąd obowiązującego. Zasadniczą inowacją reformy programowej jest podział programu szkoły powszechnej na trzy szczeble: szczebel pierwszy czteroletni (klasa I, II, III i IV) — szczebel dwu-letni (klasa V i VI) i szczebel trzeci roczny (klasa VII).

Osią, dookoła której zbudowany jest program nauczania na wszystkich szczeblach szkoły powszechnej i dalej w cztero-klasowym gimnazjum jest „Polska i jej kultura“, przyczem „Polska“ w rozumieniu „Państwo polskie“. Wiadomości podawane dziecku w ciągu siedmioletniego jego pobytu w szkole powszechnej muszą jak najściślej wiązać się z tą właśnie osią programową. W pierwszym roku nauczania w szkole powszechnej dziecko poznaje środowisko, w którym istnieje szkoła, a w realizacji pierwszego szczebla programowego rozszerza swoje wiadomości od najbliższego otoczenia do Polski całej. Na drugim szczeblu programowym poznaje dziecko szczegóły życia w poszczególnych regionach Polski i uczy się oceniać wartość rozmaitych dziedzin życia w Państwie polskim drogą porównań i zestawień z analogicznymi zjawiskami na terenie

innych państw europejskich i pozaeuropejskich. Dlatego na drugim szczeblu programowym wiadomości dziecka ogarnąć winny zakres nieco większy niżby to ze samej osi programowej wynikało; dziecko poznaje bardzo zresztą fragmentarycznie Europę i kraje pozaeuropejskie (okna na świat). Na trzecim szczeblu programowym chodzi o to, aby wzbudzić głębokie, na umiejętności zestawień i porównań oparte zainteresowanie dziecka dla środowiska, z którego do szkoły przyszło i do którego po ukończeniu szkoły ma powrócić.

Jest rzeczą niemożliwą, aby tak szeroko zakrojoną reformę szkoły wprowadzać odrazu w całej rozpiętości. Reforma tak głęboka i tak zasadnicza przejść musi w życie drogą ewolucji. Z tego stanowiska wynikło omówione na wstępie zarządzenie Pana Ministra, wprowadzające nowy program nauczania w bieżącym roku szkolnym w dwu pierwszych klasach pierwszego szczebla programowego (oddział I i II) i w pierwszej klasie drugiego szczebla programowego (oddział V).

Zdaję sobie sprawę z trudności, przed jakimi znajdzie się szkoła powszechna w momencie planowania całokształtu pracy szkolnej dla oddziału V w duchu nowych programów nauczania.

Nowy program dla oddziału V obowiązywać będzie w bieżącym roku szkolnym w całości w szkołach 6 i 7-klasowych, a z pewnemi drobnymi uproszczeniami w szkołach 5, 4 i 3-klasowych. W oddziale V-tym szkoły 2-klasowej z wyjątkiem ćwiczeń cielesnych obowiązywać będzie dotychczasowy program nauczania.

W rozważaniach niniejszych interesuje mnie pełny program oddziału V-tego w tej postaci, w jakiej w bieżącym roku szkolnym obowiązywać będzie w szkołach 7 i 6-klasowych.

Aby zrozumieć ducha nowych programów nauczania, trzeba koniecznie zapoznać się z projektami programów dla wszystkich klas szkół III stopnia, w których poza właściwym programem zawarte są „Uwagi do całości programu“ każdego przedmiotu, wyjaśniające jak należy program realizować.

Opierając się na wskazaniach nowych programów nauczania oraz na spostrzeżeniach, poczynionych w czasie wizytacji szkół 7 i 6-klasowych w powiecie łuckim, chciałbym omówić wszystkie te zagadnienia, od których należytego przepracowania zależy racjonalna praca szkolna. Sądzę, że najwięcej kłopotu sprawiają szkołom, realizującym w bieżącym roku szkolnym nowy program nauczania w oddziale V-tym, następujące kwestje:

- a) ułożenie rozkładu lekcyj, dostosowanego do wymogów nowego programu nauczania,
- b) ułożenie racjonalnego rozkładu materiału naukowego,

- c) uzupełnienie pomocy naukowych,
- d) ustalenie roli podręcznika w szkole,
- e) ułożenie planu pracy wychowawczej.

ROZKŁAD LEKCJI.

Przy układaniu rozkładu lekcji trzeba zwrócić uwagę na te wskazania nowych programów, które rozkład lekcji mogą komplikować.

Programy wszystkich prawie przedmiotów nauczania przewidują jako jedną z form pracy szkolnej — wycieczki. Wycieczki te mogą mieć trojaki charakter: a) dwu- lub trzygodzinne wycieczki dla potrzeb poszczególnych przedmiotów nauki, organizowane w normalnych godzinach pracy szkolnej; b) wycieczki całodzienne i kilkudniowe i c) wycieczki parogodzinne, urządzane nie w godzinach pracy szkolnej.

Przy układaniu rozkładu lekcji muszą być brane pod uwagę przedewszystkiem wycieczki planowane w godzinach normalnej pracy szkolnej. Uwzględniając potrzebę tych wycieczek należy przewidywać w rozplanowaniu godzin nauczania lekcje dwugodzinne.

Jeśli chodzi o język polski, można bez szkody dla całości pracy raz przynajmniej w tygodniu utworzyć lekcję dwugodzinną. Jeśli zaś chodzi o inne przedmioty nauczania, na nauczanie których program przewiduje 4 lub 3 godziny tygodniowo, lekcje dwugodzinne są bardzo celowe pod warunkiem, że materiał na nich opracowany potrafi racjonalnie wypełnić dwugodzinny okres czasu. Dlatego materiał lekcyjny przygotowany na lekcje dwugodzinne musi być specjalnie uważnie dobrany. Często bowiem może się okazać, że ze względu na jednotypowość materiału lekcja dwugodzinna stanie się zbyt nużącą i wyczerpującą dla uczniów. Uczniowie oddziału V-go w naszych wołyńskich warunkach często rekrutować się będą z pośród dzieci, znajdujących się w fazie przedpokwitania (od 12 roku życia), którą cechuje zmienność zainteresowań, brak wytrwałości i możliwości dłuższego skupiania się na tym samym przedmiocie nauki. Ze względów więc psychologicznych nienależycie wykorzystane dwugodzinne jednostki lekcyjne łatwo by zrazić mogły młodzież do pracy szkolnej. Lekcje dwugodzinne w miarę możliwości umiejscowione być winny na ostatnich ewentualnie pierwszych godzinach nauczania, aby dać możliwość nauczycielowi mniejszego krepowania się czasem w razie przeznaczenia lekcji dwugodzinnej na wycieczkę.

W tem miejscu muszę zwrócić uwagę na organizację zajęć praktycznych. Program tego przedmiotu przewiduje na drugim szczeblu programowym lekcje dwugodzinne lub też okolicznościowo organizowane lekcje czterogodzinne. Szczegółowe

wskazania dotyczące organizowania lekcji tego przedmiotu podane są w projekcie programu nauki zajęć praktycznych na stronie 28 i 32.

Przy ogólnem planowaniu pracy w szkole pamiętać należy, że nowy program poleca wiele czasu spędzać z młodzieżą na wolnem powietrzu. W pogodnych porach roku a więc częściowo w zimie, na wiosnę, oraz częściowo w jesieni będą miały miejsce wspomniane wyżej wycieczki. Ilość dni w roku, która przeznaczoną winna być na wycieczki, nie została przez program rygorystycznie ustalona. Jedynie wycieczki organizowane dla potrzeb zajęć praktycznych, nie powinny zająć więcej, niż szesnaście godzin z czasu, przeznaczonego ogółem na zajęcia praktyczne w ciągu roku.

Aby wycieczki dać mogły należyty rezultat muszą być jednak zgóry przewidziane i szczegółowo opracowane. W kwestji tej każdy z nauczycieli, którego przedmiot przewiduje w programie wycieczki, winien zgłosić na posiedzeniu Komisji klasowej projekt wycieczek całodziennych ewentualnie nawet kilkudniowych i podać łącznie ilość dni na te wycieczki potrzebną. Komisja klasowa winna po dyskusji ustalić, ile dni w ciągu roku przeznacza się na rozmaitego typu wycieczki szkolne. Ostateczna decyzja w sprawie ustalenia kolejności wycieczek, jako też przeznaczenia odpowiedniej liczby godzin na poszczególne wycieczki zależeć musi jednak od kierownika szkoły, który przedewszystkiem odpowiedzialny jest za całość pracy w szkole. Jeszcze raz zaznaczam, że wycieczki szkolne traktowane są w nowych programach jako normalna, bardzo skuteczna forma pracy i muszą być precyzyjnie we wszystkich szczegółach obmyślane.

Tematy, które mają być opracowane na wycieczkach często są tego rodzaju, że dla ich zrealizowania trzeba organizować wycieczki nie w porze normalnej pracy szkolnej, lecz wczesno rano lub późno wieczorem. Takie wycieczki przewiduje na przykład program języka polskiego. Będą to wycieczki urządzane w celu obserwacji wschodu i zachodu słońca, nieba gwiazdowego i t. p. Czas spędzony na tych wycieczkach winien być wliczony do normalnego wymiaru godzin pracy nad przedmiotem, a same wycieczki traktowane być muszą poważnie, jak wszystkie inne godziny pracy szkolnej.

Z omówionych kilku wskazań nowych programów łatwo wywnioskować, że tygodniowy rozkład lekcji będzie ulegał w ciągu roku szkolnego pewnym zmianom. Jeżeli bowiem zgodnie ze wskazaniem programu zechcemy organizować czterogodzinne lekcje zajęć praktycznych, to jest rzeczą zrozumiałą, że takie czterogodzinne lekcje znajdują się w rozkładzie lekcji tylko kilkakrotnie w ciągu roku i będą wymagały zmiany za-

sadniczo obowiązującego tygodniowego rozkładu zajęć. Zmiany te mogą iść w dwu kierunkach:

Zmiany porządku godzin lekcyjnych przy zachowaniu normalnego wymiaru godzin np.: Na naukę przyrody przewiduje program dla oddziału V-go 3 godziny tygodniowo. Przypuśćmy, że w zasadniczo obowiązującym tygodniowym rozkładzie lekcji na naukę przyrody przeznaczono jedną lekcję dwugodzinną i jedną lekcję jednogodzinną. Jeżeli w pewnym tygodniu nauczyciel przyrody zaprojektuje trzygodzinną wycieczkę, to zorganizowanie tej wycieczki wywoła z konieczności zmianę rozkładu lekcji, nie wywołując zmiany wymiaru godzin na nauczanie tego przedmiotu przeznaczonych. Może jednak zajść inna ewentualność. Jeżeli nauczyciel przyrody zaprojektuje lekcję czterogodzinną (3 godziny wycieczki i 1 godzina na omówienie wycieczki) to zorganizowanie takiej czterogodzinnej lekcji wywoła nie tylko zmianę w tygodniowym wymiarze godzin nauczania tego przedmiotu. Zmiany tego typu przewidziane są również w nowych programach. Projekt programu nauki o przyrodzie na stronie 51 mówi: „Czas przeznaczony na wycieczkę... może obejmować... w dogodnych warunkach (zmiana tygodniowego planu godzin) cały dzień szkolny“.

Aby uniknąć chaosu, jaki wywołać mogą doraźnie stosowane zmiany rozkładu lekcji należy wszystkie te zmiany w miarę możliwości przewidzieć. Zdaje sobie sprawę, że jest rzeczą niemożliwą przewidzieć, kiedy będzie pogoda potrzebna do organizowania wycieczki. Można jednakże z całą pewnością stwierdzić, że w ciągu miesiąca będzie jeden bodaj tydzień pogodny, w którym da się przewidywane wycieczki realizować. Dlatego sądzę, że w sytuacji, jaką wytwarza realizacja nowego programu, wskazaniem byłoby układanie obok zasadniczo obowiązującego tygodniowego rozkładu lekcji, również rozkładu lekcji miesięcznego. Miesięczny rozkład lekcji, podzielony na tygodnie, będzie uwzględniał wszystkie zmiany w poszczególnych tygodniowych rozkładach lekcji, których wymaga realizacja rozkładu materiału nauczania. Kolejności poszczególnych tygodniowych rozkładów lekcji nie można zgóry ustalać. Wycieczki przewidywać należy przede wszystkim w pierwszych dniach tygodnia. Jeżeli więc w sobotę kończącego się tygodnia można przewidzieć pogodę w poniedziałek i wtorek tygodnia następnego, wówczas kierownik szkoły zapowiada, że w przyszłym tygodniu będzie obowiązywał ten tydzień miesięcznego rozkładu lekcji, w którym przewidziane są wycieczki. Tylko w ten sposób można uniknąć zamieszania, które musiałoby powstać w szkole w wypadku częstego doraźnego zmieniania rozkładu lekcji w poszczególnych dniach tygodnia.

Przy układaniu miesięcznego rozkładu lekcji obowiązywałoby musiał wskazany przez program tygodniowy rozkład godzin nauczania, np.: na naukę przyrody musiałoby wypaść w przeciągu czterech tygodni 12 godzin nauczania, przyczem mogłoby się zdarzyć, że z uzasadnionej przyczyny w jednym tygodniu byłoby 4 godziny nauki ale w innym dwie.

W rozkładzie lekcji wykazać należy przewidziane w nowym programie codzienne 10-minutowe ćwiczenia gimnastyczne. Przewidzieć również należy łączenie w jeden zespół według płci uczniów z dwu oddziałów, np.: na zajęciach praktycznych w szkołach koedukacyjnych jeden zespół utworzą chłopcy V-go i VI-go oddziału i zespół ten prowadzony będzie przez nauczyciela, a inny zespół utworzą dziewczęta tych dwu oddziałów, przyczem zespół ten prowadzony będzie przez nauczycielkę. Organizowanie oddzielnych grup chłopców i dziewcząt poczynawszy od oddziału V-go przewidziane jest również w projekcie programu ćwiczeń cielesnych (strona 16).

ROZKŁAD MATERJAŁU NAUKOWEGO.

Drugą kwestją, którą załatwić należy zasadniczo przed rozpoczęciem normalnej pracy szkolnej jest sprawa rozkładu materiału nauczania. Rozkład materiału nauczania winien być ułożony dwustopniowo: a) ogólny roczny rozkład materiału naukowego, b) szczegółowy miesięczny rozkład materiału.

Ogólny roczny rozkład materiału naukowego winien być podzielony na miesiące i wpisany do dziennika lekcyjnego. W dzienniku lekcyjnym jest uwaga, że roczny rozkład materiału naukowego musi być ustalony przez Radę Pedagogiczną. Uważam, że wygodniej będzie sprawę rozkładu materiału naukowego omawiać nie na plenarnych posiedzeniach Rady Pedagogicznej, lecz na posiedzeniach tak zw. komisji klasowych. W skład komisji klasowych wchodzić winni wszyscy nauczyciele uczący na terenie klasy (oddziału). Komisje klasowe odbywają swoje posiedzenia pod przewodnictwem kierownika szkoły, lub występującego w jego zastępstwie wychowawcy klasy. Opracowany więc rozkład materiału przez komisje klasowe winien być dopiero przedstawiony Radzie Pedag. do zatwierdzenia.

Ogólny rozkład materiału naukowego uwzględnić musi kolejność tematów, które mają być w ciągu pracy rocznej opracowane. Przy układaniu rozkładu materiału naukowego zarówno ogólnego jakoteż i szczegółowego kierować się należy następującymi wskazaniami programów:

Rozkład materiału nauczania uwzględnić musi w wysokim stopniu korelację. Przez korelację rozumieć należy współzależność wszystkich przedmiotów nauczania, przyczem uwzględnienie tej współzależności jest jednym z bardzo waż-

nych warunków uzyskania właściwych warunków pracy. Wiedza podawana uczniom przy realizacji jednego przedmiotu nauczania musi być uzupełniona przez pracę na innych przedmiotach nauki. Z założenia tego wynika, że rozkład materiału nauczania musi być opracowany przez nauczycieli poszczególnych przedmiotów w ścisłym porozumieniu. Przy okazji chce przestrzec przed niewłaściwym rozumieniem zagadnienia korelacji. W czasie wizytacji jednej ze szkół spotkałem się z takim zjawiskiem: Na lekcji geografii była mowa o Karpatach.

Na lekcji języka polskiego opracowywano ustęp traktujący o życiu górali w Tatrach. Na lekcji historii opowiadał nauczyciel o tem, jak to górale tatrzańscy wybawili z niebezpieczeństwa napadniętego przez Szwedów króla Jana Kazimierza. Na lekcji rysunków rysowały dzieci rozmaite fantastyczne góry. Wreszcie na lekcji śpiewu opracowywał nauczyciel pieśń „Hej te góry“. Taka organizacja pracy pozornie bardzo właściwa nie jest korelacją, lecz koncentracją, ponieważ praca ześrodkowała się na jednym zagadnieniu centralnym, które w danym wypadku stanowiły polskie góry. Jest rzeczą nie do pomyślenia, aby w ten sposób można traktować zagadnienie wzajemnego uzupełniania się poszczególnych przedmiotów nauczania na dłuższy okres czasu. Trzeba by do zagadnienia centralnego naciągać tematy lekcyj, co w rezultacie napewno pozytywnego wyniku nie da. Nie należy się ludzi, że taka 100-procentowa korelacja jest wogóle do pomyślenia. Będą całe partie w materiale z poszczególnych przedmiotów nauczania, które nie dadzą się korelować z innymi przedmiotami. Przy uwzględnianiu korelacji pamiętać należy, że o to jedynie chodzi, aby wiedzę materialną, którą uczniowie zdobyli na jednym przedmiocie nauki, wykorzystać i uzupełnić w miarę możliwości na innych przedmiotach nauczania, a nie o to, aby ten sam temat zasadniczy traktować równocześnie na wszystkich przedmiotach nauki szkolnej.

W ogólnym rozkładzie materiału uwzględnić należy taki układ tematów, któryby dawał możność korelacji. Rozmaite mogą być formy realizacji tego postulatu. Sądzę, że praktycznie i wygodnie będzie postępować następująco:

Z intencji programów wynika, że osiowym przedmiotem nauczania jest język polski. Program tego przedmiotu wskazuje tematy, które w kursie oddziału V-go muszą być opracowane. Łatwo się zorientować, że w programie oddziału V-go tematy te obejmują przedewszystkiem zagadnienia o charakterze krajoznawczym i geograficznym.

Jak z tego wynika, program języka polskiego oddziału V-go pozostaje w ścisłej korelacji z nauką geografii, a częściowo historii i przyrody. Nauczyciel języka polskiego winien po zapoznaniu się z tematami oraz z podręcznikiem, którym się

będzie posługiwał, ułożyć kolejność tematów na cały rok szkolny. Projekt ten przedstawiony i zaaprobowany przez komisję klasową, musi się stać szkieletem, dookoła którego skupi się rozkład materiału pozostałych przedmiotów nauczania. Pamiętać należy, że w oddziale V-tym nauka geografii wyprzedza język polski, dając mu podbudowę. Z tego wynika, że rozkład materiału geografii winien uwzględnić tę samą kolejność tematów, jaką przyjęto przy rozkładzie materiału języka polskiego z tem zastrzeżeniem, że te same tematy na geografii winny być omówione wcześniej, niż na języku polskim.

Po ustaleniu ogólnego rozkładu materiału opracować należy rozkład materiału szczegółowy, przewidując formę realizacji każdego przedmiotu, oraz czas potrzebny do jego wy-czerpania.

Zagadnienie powyższe rozumiane ściśle musiałyby być traktowane jako przygotowanie konspektów lekcyjnych (przygotowanie się do lekcji).

Liczne są skargi nauczycielstwa na brak doświadczenia w tym względzie, oraz na wymagania Władz Szkolnych, które okólnikami swojemi uregulowały sprawę przygotowania się do lekcji w sposób, często rozumiany przez nauczycielstwo jako uciążliwy. Pretensje te są przeważnie niesłuszne, a wynikają ze złego zrozumienia odnośnych zarządzeń. Nauczyciel

KLASA V.

J ę z y k

L. p.	L. godz.	T E M A T	F O R M A	
			czytanie	pisanie
		„W góry, w góry!“ (na tle barwnych opisów przyrody Karpat — obrazki z życia górali): 1. przy pracy, zabawie; 2. wierzenia, zwyczaje i obyczaje; 3. stroje i budownictwo.	„Chata góralska“ — czytanie ciche i głośne. Wiersz „Ranek w górach“ Czyt. z uwzględnieniem akcentu logiczn. i uczuciowego Czytanie domowe „Na odpuszcie“	1. Podpisywanie nazw pod ilustracjami przedstawiającymi sprzęty, narzędzia i części składowe chaty góralskiej. 2. Opis chaty góralskiej. 3. Porównanie sprzętów wnętrza chaty wołyńskiej i góralskiej. 4. Przepisywanie i dyktaty na piśmieniu imion własnych

winien przygotować się do lekcji przez ułożenie na piśmie planu pracy nie po to, aby miał się czem wylegitymować w momencie wizytacji szkoły, ale po to, żeby ułożony plan pracy był dla niego istotnem i zasadniczem tej pracy ułatwieniem. Dlatego szablonowe kawałkowanie programu bez określenia celu i formy pracy na lekcji nie jest przygotowaniem się do lekcji, a jest tylko nieudolną próbą formalnego wykonania obowiązujących w tym względzie zarządzeń.

W szczegółowym rozkładzie materiału nauczania uwzględnić należy: a) temat lekcji, b) formę pracy na lekcji (tok lekcji), c) wskazania wychowawcze (wychowanie przez nauczanie), d) pomoce naukowe potrzebne do opracowania tematu i wreszcie ilość godzin nauki, w których temat winien być zrealizowany.

Tematy i kolejność ich będzie, jak o tem wyżej mowa, ustalona przez komisję klasową. Pozostałe punkty szczegółowego rozkładu materiału lekcyjnego winien nauczyciel przedmiotu opracować samodzielnie.

Podaję poniżej przykład opracowania szczegółowego rozkładu materiału. Jest to urywek ze szczegółowego rozkładu materiału nauczania języka polskiego, opracowanego dla oddziału V-go 7-klasowej publicznej szkoły powszechnej Nr. 2 w Łucku.

p o l s k i

PRACY	Ćwiczenia w związku z czytaniem, pisanem i mówieniem	Wskazania wychowawcze	Pomoc naukowa	UWAGI
mówienie				
1. Samorzutne wypowiedzianie się dzieci na tematy: wspomnienia z pobytu w górach 2. Sprawozdanie z wycieczki na wieś wołyńską. 3. Omawianie ilustracji sprzętów, naczyń i chaty góralskiej.	1. Wyjaśnienie znaczenia wyrazów gwary góralskiej. 2. Wyszukiwanie i klasyfikacja rzeczowników na podstawie opracowywanego tekstu. 3. Pisownia rzeczowników własnych.	1. Budzenie umiłowania przyrody ojczystej. 2. Na tle okazów i ilustracji zdobnictwa góralskiego wykazanie, że usilna praca upiększa życie.	1. Okazy roślin i drobnych wyrobów góralskich: szarotka, dziewięciornik, obsadka, kałamarz, kasetka, laska i inne. 2. Ilustracje sprzętów i chaty góralskiej. Wycieczka do chaty wołyńskiej.	Cykl czytanek „W góry, w góry” jest opracowany w myśl zasady korelacji i łączy się ściśle z tematem „Karpaty”.

Podany przykładowo urywek ze szczegółowego rozkładu nauczania wymaga pewnego wyjaśnienia. Jest to przykład na opracowanie tematu nazwanego „W góry, w góry“. W rubryce „Temat“ podano w nawiasie w dosłownem brzmieniu te wskazania tematowe, podane w programie nauczania, które realizowane są przy opracowywaniu tematu „W góry, w góry“.

Formy pracy nad językiem polskim wskazuje sam program. W programie odróżnione są również rozmaite odmiany form pracy np.: czytanie ciche i głośne, lektura domowa, pogadanki i rozmowy, swobodne wypowiadanie się dzieci, opis, wypracowania szkolne, zadania domowe, pisanie ze słuchu, pisanie z pamięci wreszcie omawianie i poprawa zadań.

Dla innych przedmiotów nauczania program przewiduje również formy pracy, np.: dla rysunku — rysunek z pamięci i z pokazu, rysunek z natury, rysunek z wyobraźni; dla geografii — notowania i obserwacje geograficzne, wycieczki, opowiadania nauczyciela (podróże fikcyjne); dla przyrody żywej — lekcje poza klasą, wycieczki, obserwacje jako praca zadana, hodowle i doświadczenia, prace w ogrodzie i t. d.

Nie sposób wymienić wszystkie formy pracy, pośrednio albo bezpośrednio wskazane przez nowe programy nauczania. Nauczyciel przedmiotu przed przystąpieniem do opracowania szczegółowego rozkładu materiału naukowego musi sobie dokładnie zdać sprawę z tego, jakimi formami pracy posługiwać się będzie i te formy pracy w szczegółowym rozkładzie materiału musi wyraźnie uwzględnić.

Szablon przyjęty we wskazanym powyżej przykładzie oparty jest dość ściśle na wskazaniach programów. Ten sposób opracowania szczegółowego rozkładu nauczania uważam za dość szczęśliwy. Pamiętać należy, że w ten sposób opracowany szczegółowy rozkład materiału musi obejmować pracę w ciągu całego miesiąca. Podany przykład obejmuje pracę w ciągu 8-miu godzin lekcyjnych, a więc na okres niemal dwutygodniowy. Wynika z tego, że w ciągu miesiąca będzie można opracować trzy a najwyżej cztery tak szeroko pojęte tematy. Ułożenie więc szczegółowego materiału nauczania, jakkolwiek wymagające dokładnego przemyślenia nie będzie zbyt żmudnem i napewno nie będzie wymagać większej pracy od nauczyciela, niż opracowywane dotąd konspekty lekcyjne.

Przy planowaniu szczegółowego rozkładu materiału przewidzieć należy metodę pracy. Program żadnej metody nie narzuca. Pamiętać należy, że najskuteczniej pracować będzie nauczyciel według tej metody, która mu indywidualnie najbardziej odpowiada. Niezależnie od stosowanej metody nauczania, praca w szkole opartą być winna na aktywności i samodzielności uczniów.

Pamiętać również należy, że lekcje na których stosowana będzie wyłącznie jedna forma pracy winny być rzadkie. Jeśli

chodzi o lekcje języka polskiego, winny być one organizowane w ten sposób, żeby występowało na nich i czytanie i mówienie i pisanie.

Nie kuszę się o omówienie w krótkim referacie wszystkich wskazań dydaktycznych, wynikających z ducha nowych programów nauczania. Przystudjowanie tych programów i doświadczenie nabyte przy ich realizacji szybko zorientuje pracujące nauczycielstwo we właściwym tych wskazań rozumieniu.

POMOCE NAUKOWE.

Nauczyciele poszczególnych przedmiotów, po zapoznaniu się z programami nauczania oraz ze stanem pomocy naukowych posiadanych przez szkołę, winni sporządzić wykaz koniecznych, a brakujących pomocy naukowych. Kierownik szkoły musi dopilnować, aby w miarę możliwości wszystkie konieczne pomoce naukowe znalazły się w posiadaniu szkoły. Dwie są drogi zdobywania pomocy naukowych: zakupienie gotowych pomocy naukowych i sporządzenie pomocy własnym wysiłkiem. Program zajęć praktycznych przewiduje na zajęciach rekrutacyjnych budowę łatwych pomocy naukowych do fizyki, geografii, narzędzi do ćwiczeń gimnastycznych i sportu itd. Trzeba więc wcześniej przewidzieć, które z brakujących pomocy naukowych mogą być sporządzone własnym wysiłkiem szkoły na lekcjach zajęć praktycznych, ewentualnie rysunku. W szczegółowym rozkładzie materiału nauczania tych dwu przedmiotów należy przewidzieć wykonanie pomocy naukowych. Będzie to jedna z form korelacji tych przedmiotów z innymi przedmiotami nauczania.

Przy wszystkich prawie przedmiotach nauczania przewidywane jest korzystanie z obrazów, jako pomocy naukowych. Umiejętność korzystania z obrazów w toku nauczania nie jest rzeczą zbyt prostą, czemu projekty programów dają wyraz w kilku miejscach. Kierownik szkoły winien wskazać nauczycielstwu te miejsca w programach, które traktują o stosowaniu obrazów w nauczaniu. Rzecz ta omówiona jest w projekcie programu historii na str. 17-tej w projekcie programu języka polskiego na str. 55-tej i 56-tej. Wskazania zawarte w tych dwu miejscach można odnieść do korzystania z obrazów przy wszystkich przedmiotach nauczania.

Jeszcze jedna uwaga dla kierowników szkół.

Program przewiduje uzupełniającą lekturę szkolną lub domową. Wykaz tej lektury będzie oddzielnie podany do wiadomości nauczycielstwa. Uczeń w oddziale V-tym winien przeczytać od 2—4-ech książek, przewidzianych wykazem lektury. Należy bibliotekę szkolną uzupełnić w ten sposób, aby liczba egzemplarzy lektury uzupełniającej była tak duża, żeby na trzech uczniów wypadła 1 egzemplarz.

Program zaleca korzystanie z pisemek dla dzieci i młodzieży. Kierownik musi pamiętać o zaopatrzeniu czytelnicy także biblioteki szkolnej w odpowiednią ilość tych pisemek. Czytanie pisemek winno się odbywać indywidualnie poza lekcjami. Nie należy więc posługiwać się pisemkiem zamiast podręcznika.

Dla należytego wykonania programu zajęć praktycznych każda szkoła winna mieć ogród szkolny. Kierownicy muszą jak najrychlej poczynić starania, aby zdobyć dla szkoły ogród, który według wskazań programu winien mieć 2500 m² powierzchni. Do prac ogrodniczych stanowiących część programu zajęć praktycznych przygotować należy odpowiednią ilość kompletów narzędzi. Program zajęć praktycznych wyraźnie powiada, że „narzędzia (komplety) do prac ogrodniczych powinny być w miarę możliwości zrobione w szkole przez uczniów klas wyższych“ (strona 44). Należy więc wykonanie tych narzędzi przewidzieć, podobnie jak wykonanie pomocy naukowych, o czym mowa wyżej.

ROLA PODRĘCZNIKA W SZKOLE.

Podręcznik stanowi zasadniczą pomoc w nauczaniu większości przedmiotów. Kierownik musi dołożyć wszelkich starań, aby w miarę możliwości każde dziecko posiadało podręcznik. Najbardziej charakterystycznie określona jest rola podręcznika w projekcie programu nauki arytmetyki z geometrią, gdzie na stronie 31 powiedziano w ten sposób: „Podręcznik jest bardzo ważnym środkiem w nauczaniu matematyki. Każde dziecko winno mieć podręcznik“.

Specjalną rolę musi spełnić podręcznik przy nauczaniu języka polskiego. Podręczniki języka polskiego dla klasy V-tej ułożone są cyklami, zgodnie ze wskazaniem tematów, podaniem w programie nauczania. Jakkolwiek wszystkie cykle muszą być w ciągu roku opracowane, to jednak nie znaczy, aby wszystkie ustępy w podręczniku były z dziećmi przerobione. Nauczycielom języka polskiego polecić należy dużą ostrożność w dokonywaniu doboru ustępów przeznaczonych do czytania w szkole, oraz umiar w wykorzystywaniu podręcznika. W programie języka polskiego są przewidziane i takie tematy, które można opracować prawie zupełnie bez uciekania się do podręcznika. Niektóre ustępy z podręcznika traktować można jako lekturę domową. Lekcje poświęcone całkowicie tak zwanemu czytaniu kursorycznemu, winny zniknąć z praktyki szkolnej. Nie wolno również nadużywać tak zwanego czytania statycznego „stosując je tylko przy lekturze utworów o charakterze rzeczowym lub urywków trudniejszych, wymagających większej ilości objaśnień“.

PLAN PRACY WYCHOWAWCZEJ.

Plan pracy wychowawczej winien być ustalony na posiedzeniach komisji klasowych dla poszczególnych oddziałów, a uzgodniony na plenarnem posiedzeniu Rady Podagogicznej dla całej szkoły. Programy nauczania w wielu wypadkach wskazują formy pracy wychowawczej. Sądzę, że plan pracy wychowawczej ułożony być winien w trzech równoległych formach: a) wychowanie przez nauczanie, b) przez działanie środowiska szkolnego (organizacje uczniowskie, gminy klasowe itd.), c) przez święta i uroczystości szkolne. Cały plan pracy wychowawczej uwzględnić musi w wysokim stopniu właściwości i potrzeby środowiska, w którym szkoła istnieje. Pamiętać należy, że zasadniczym celem szkoły jest wychować dziecko na przyszłego, świadomego swoich praw i obowiązków społecznych, obywatela Państwa Polskiego.

OGŁOSZENIA.

W sprawie Kursu poznania Wilna.

Komisja Wycieczkowa Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego organizuje w okresie feryj zimowych, w czasie od 3 do 13 stycznia 1934 r.

KURS POZNANIA WILNA.

Zadaniem Kursu jest danie możności dokładnego poznania Wilna oraz pobudzenie większego zainteresowania się krajoznawstwem i turystyką.

Program Kursu obejmuje I — wycieczki:

Góra Zamkowa i ogólny widok na Wilno. — Ruiny zamku górnego i teren zamku dolnego. — Muzeum Etnograficzne U. S. B. — Wilno i okolice pod względem geograficzno-przyrodniczym. — Kościoły: Św. Anny, Bernardynów i św. Michała. — Katedra, Plac Napoleona, Uniwersytet, Kościół św. Trójcy, Plac Ratuszowy. — Antokol. — Muzeum Tow. Przyjaciół Nauk i szereg innych zabytków.

II — wykłady, poświęcone następującym zagadnieniom: Zarys historii miasta Wilna. — Wartość wychowawcza wycieczek. — Organizacja wycieczki i wędrowki. — Ochrona przyrody i zabytków sztuki i kultury. — Szlaki wycieczkowe na Wileńszczyźnie. — Przewodniki i mapy na wycieczce. — Szkolna akcja krajoznawczo-turystyczna. — Poza tem przewidziana jest możliwość korzystania z teatrów i inne rozrywki.

Kurs organizowany jest w Wilnie w lokalu szkolnego schroniska wycieczkowego (ul. Dominikańska 3-5). Opłaty za kurs wynoszą: 15 zł. (piętnaście złotych) wpisowe i 30 zł. (trzydzieści zł.) za mieszkanie i utrzymanie na Kursie. Osoby, które nie będą korzystać z mieszkania i utrzymania, opłacają tylko wpisowe.

Osoby, pragnące zapisać się na powyższy Kurs, winny wnieść w terminie od 10. XII. 33 r. podanie bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej Kuratorium Okręgu Szkolnego w Wilnie

ul. Wolana 10. Do podania należy dołączyć dowód wpłacenia na P. K. O. na Nr. 60150 (konto Komisji Wycieczkowej) wpisanego, bez czego podanie rozpatrywane nie będzie.

Osoby, które zgłoszą się na Kurs, otrzymają dokładne informacje wraz z programem Kursu.

Siedem pieśni ludowych ziemi Lubelskiej.

Dla szkół powszechnych (do wykonania sopran-unisono), chórów szkół średnich, seminarjów nauczycielskich, szkół zawodowych, organizacyj młodzieży, chórów amatorskich — wyszedł z druku zeszyt pieśni ludowych Lubelszczyzny p. z. „Siedem pieśni ludowych ziemi Lubelskiej“ na chór mieszany w układzie Józefa Chmury, nakładem Dziennika Urzędowego Kurat. O. S. Lubelskiego, Cena 1 zł. Zamówienia zbiorowe i indywidualne należy nadsyłać do Administracji Dziennika Urzędowego Kuratorjum O. S. w Lublinie. Wpłacać na konto P. K. O. 30617 z dopiskiem „Pieśni ludowe“ lub przekazem pocztowym z uwagą o przeznaczeniu przesyłki.

Konkurs.

Książnica-Atlas S. A. rozpisuje konkurs dla nauczycieli szkół ogólnokształcących powszechnych i średnich, szkół zawodowych oraz zakładów kształcenia nauczycieli na temat „Świat i Życie“, zarys encyklopedyczny współczesnej wiedzy i kultury, jako nowoczesna pomoc szkolna. (Wskazówki metodyczne dla nauczyciela).

Prace konkursowe, dowolnej objętości, nadsyłać należy w nieprzekraczalnym terminie do dnia 15 lutego 1934 r. pod adresem S. A. Książnica-Atlas, Warszawa, Nowy Świat 59, z zaznaczeniem na kopercie „Konkurs Świata i Życia“.

Każda praca winna być zaopatrzona w godło, nazwisko zaś i adres autora podane na osobnej kartce, umieszczonej w zaklejonej kopercie. Kopertę tę należy zaopatrzyć w takie samo godło jak pracę konkursową i spiąć z kartą tytułową pracy.

Za najlepsze prace wyznacza się następujące nagrody:

1. nagrodę pierwszą w kwocie zł. 300 — płatnej gotówką,
2. nagrodę drugą w formie bezpłatnej prenumeraty Świata i Życia tom I—V,
3. nagrodę trzecią w postaci kompletu Biblioteki Przekładów Dziel Pedagogicznych, względnie wyboru innych wydawnictw S. A. Książnica-Atlas w ogólnej kwocie zł. 100 ceny katalogowej.

Książnica-Atlas S. A. zastrzega sobie prawo własności wszystkich nagrodzonych i wyróżnionych prac konkursowych i ogłoszenia ich drukiem.

Skład Sądu Konkursowego stanowią: PP. Prof. Wiktor Ambroziewicz, dyrektor Gimnazjum Państw. im. Stefana Batorego; Prof. Stefan Drzewiecki, profesor gimnazjum; Prof. Benedykt Kubiński, Przewodniczący Sekcji Pedagogicznej Z. N. P.; Dr. Zygmunt Lempicki, Prof. Uniwersytetu Warszawskiego, redaktor naczelny Świata i Życia, Dr. Bogdan Nawroczyński, Prof. Uniwersytetu Warszawskiego.

Wynik konkursu zostanie ogłoszony w Przeglądzie Wydawnictw S. A. Książnica-Atlas, nagrodzeni zaś zostaną powiadomieni bezpośrednio.

